

Miljøgodkendelse af LAUESGÅRD LAUESGÅRDSVEJ 11 6100 HADERSLEV

Jf. § 16 a stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv.

(LBK nr. 1020 af 06/07/2018)

6. februar 2019

Haderslev Kommune

Datablad

Kontaktoplysninger	
Ansøgers navn og adresse	Elisabeth Bruhn Laesgårdsvej 11 6100 Haderslev Mobil: 61372977 E-mail: laesgaard@mail.tele.dk
Ansøgers CVR	Cvr-nr. 31236681 P-nr 1014180385
Ansøgers CHR	53214
Kontaktperson	Samme
Ansøgers konsulent	Sagro I/S Helle Borum Tlf.nr.: 96296639 E-mail: hbo@sagro.dk
Ejer	samme
Ejendom	Laesgård
Ejendommens adresse	Laesgårdsvej 11, 6100 Haderslev
Ejendomsnummer	5100007350
Matr. Nr.	Matr. nr. 13, Sønder Vilstrup, Vilstrup
Tilsynsmyndighed	Haderslev Kommune
Journal nr.	18/17423
Ansøgnings-id	Skema nr. 203587 version 2

Indholdsfortegnelse

1	Baggrund	5
2	Ikke-teknisk resume	5
3	Afgørelse om miljøgodkendelse	7
3.1	Afgørelsen	7
3.2	Offentlighed og høring	8
3.3	Klagevejledning	8
4	Vilkår	11
4.1	Generelle vilkår	11
4.2	Vilkår vedrørende anlægget	11
4.3	Vilkår vedrørende egenkontrol	14
5	Miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurderinger	15
5.1	Generelt	15
5.2	Husdyrbrugets anlæg	15
5.2.1	Husdyrbrugets lokalisering – afstandskrav	16
5.2.2	Husdyrbruges landskabelig placering og planmæssige forhold	17
5.2.3	Produktionsareal	18
5.2.4	Husdyrgødning	18
5.2.5	Ammoniakemission, Naturvurdering og Bilag IV-arter	19
5.2.6	Jord, grundvand og overfladevand	20
5.2.7	Lugt	20
5.2.8	Støjkluder og rystelser	22
5.2.9	Støv	22
5.2.10	Fluer og skadedyr	23
5.2.11	Transport, til- og frakørsler	23
5.2.12	Lys	23
5.2.13	Affald, kemikalier og pesticider	24
5.2.14	Ophør og uheld	24
5.3	Egenkontrol	24
5.4	Anvendelse af BAT – Bedste tilgængelige teknologi	25
5.4.1	BAT-krav - Emissionsgrænseværdi for ammoniak	25
5.5	Miljøkonsekvensrapport	26
5.6	Samlet vurdering	26
	Bilag 1: Grundlag for vilkår og lovgivning	27
	Bilag 2: Situationsplan	28
	Bilag 3: Miljøkonsekvensrapport	30
	Bilag 4: Lugtkonsekvenszonen	50
	Bilag 5: BAT redegørelse	51

Bilag 6: Naturvurdering.....	55
Bilag 6a – Kort over kategori 1 og 2 natur ved anlæg.....	60
Bilag 6b – Kort over kategori 3 natur ved anlæg.....	61
Bilag 6c – Kort over § 3 natur ved anlæg.....	62
Bilag 6d - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster ved anlæg.....	63
Bilag 6e – Potentielle bilag IV arter	64

1 Baggrund

Ejer Elisabeth Bruhn ansøger om § 16 a miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven¹ på ejendommen Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.

Ejendommen har en VVM-screening fra 3. marts 2003, som gav tilladelse til 650 søer med 17.550 smågrise og 650 polte. Avlsbygningerne var nedbrændt, så der blev samtidig bygget nye stalde, gylleopbevaringsanlæg, siloer og maskinhus. Haderslev Kommune har desuden meddelt anmeldteafgørelse den 17. juni 2014 til 700 søer og 21.700 smågrise på i alt 248 DE.

Ansøger ønsker at lovliggøre opsætning af en 20 m² klimapavillon til babygrise samt at udnytte muligheden for størst mulig fleksibilitet indenfor det eksisterende produktionsareal i staldene ved at overgå til stipladsmodellen.

Ansøgningen er indsendt den 6. juni 2018 med skemanr. 203587.

Der sker ingen ændringer i de eksisterende stalde.

Ammoniakemissionen er på 4.309 kg NH₃-N, som overstiger 3.500 kg N/år, hvorved miljøgodkendelsen skal være en § 16 a. Der er ansøgt om en ikke-IE godkendelse, dvs. antallet af årssøer må ikke overstige 750, selvom produktionsarealet eventuelt giver plads til flere. Godkendelsen bliver således en § 16 a stk. 1.

Med den nye lovgivning fra 2017 ændres miljøgodkendelsen fra at være baseret på antal producerede dyr om året til at være baseret på antal m² produktionsareal samt de ansøgte dyretyper. Det maksimale antal dyr i produktionsarealet er fremover reguleret af de til enhver tid gældende dyrevelfærdsregler.

2 Ikke-teknisk resume

Produktion

Ansøger Elisabeth Bruhn ønsker at lovliggøre opsætning af en 20 m² klimapavillon til babygrise samt at udnytte muligheden for størst mulig fleksibilitet indenfor det eksisterende produktionsareal i staldene på ejendommen Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev. Husdyrproduktionen er uændret sohold med smågrise og polte.

Godkendelsen omfatter:

- Eksisterende klimastald på 1183 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende farestald på 844 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende løbeafdeling på 499 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende drægtighedsstald på 882 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende klimastald på 288 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende poltestald på 306 m² produktionsareal til polte
- Eksisterende hestebokse på 26 m² produktionsareal til heste
- Ny klimapavillon på 20 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende gylletank på 295 m² overfladeareal (1200 m³) og gyllelagune på 1866 m² overfladeareal (3000 m³)
- Eksisterende maskinhus, foderlade, flislade, to kornsiloer (se Bilag 3. Miljøkonsekvensrapport).

¹ Bekendtgørelse nr. 1020 af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. af 06/07/2018

Produktionsarealet øges fra 4.028 til 4.048 m².
Husdyrgødningslageret er uændret på 2.161 m².

Placering

Der bygges ikke nye produktionsanlæg eller husdyrgødningsanlæg, men der opstilles en mindre klimapavillon. Afstandsreglerne gælder for etablering, udvidelse eller ændring af anlæg, og afstandskravene skal derfor overholdes for pavillonen. Alle afstandskrav overholdes. Klimapavillonen opstilles mellem to eksisterende staldbygninger og bliver derved ikke synlig udenfor ejendommen, og der sker ikke ændringer i ejendommens påvirkning af de landskabelige forhold.

Ammoniak

Bedste tilgængelig teknologi (BAT) for ammoniakfordampning: BAT-kravet er det, der skal anvendes for eksisterende stalde, da etablering af staldene skete i 2004, bortset fra klimapavillonen. Ansøgningen viser, at BAT-kravet overholdes, og der er anvendt delvist spaltegulv for søerne og drænet gulv og spalter 33/67 for poltene, som giver lav ammoniakemission.

Det ansøgte projekt vurderes ikke at give anledning til væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturtyper. Det nærmeste Kategori 1 område er en elle-askeskov 6,7 km nordvest for ejendommen, hvor beregning af total ammoniakdepositionen viser 0,0 kg NH₃-N. Det nærmeste Kategori 2 område er et overdrev 7,5 km nord for ejendommen, som også modtager 0,0 kg N. De udpegede Kategori 3 områder er en mose 748 m mod syd, som modtager 0,0 kg NH₃-N og en potentiel ammoniakfølsom skov 296 m mod sydøst, som modtager 0,0 kg NH₃-N i merdeposition. De fastlagte depositionsgrænser bliver hermed overholdt.

Af øvrige § 3-områder har Haderslev Kommune udpeget en sø 280 m mod øst, som modtager 1,7 kg NH₃-N i totaldeposition. Da merdepositionen er 0,0 kg N, vurderes det, at husdyrholdet ikke vil medføre nogen tilstandsændring i søen.

Lugt

Lugten fra staldene beregnes i ansøgningskemaet til tre områdetyper:

Områdetype	Mindste geneafstand	Faktisk vægtet afstand
Enkelt-bolig uden landbrugspligt	192 meter	439 meter
Samlet bebyggelse	452 meter	3066 meter
Byzone	606 meter	1262 meter

Lugtberegningerne viser, at ejendommen overholder lugtgenekriterierne til nabobeboelse, samlet bebyggelse og byzone, og det vurderes, at beboelserne ikke vil mærke væsentlige lugtgener.

Øvrigt

Det forventes ikke, at antallet af transporter samt støv, støj, lys og skadedyr vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

Ansøgningen indeholder en miljøkonsekvensrapport (Bilag 3). Rapporten vurderes at være tilstrækkelig, og den indgår i den samlede vurdering.

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne og miljøet, når godkendelsens vilkår overholdes.

3 Afgørelse om miljøgodkendelse

3.1 Afgørelsen

Haderslev Kommune meddeler miljøgodkendelse efter § 16 a stk. 1 i husdyrgodkendelsesloven¹ på Lauesgård, Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev ved Elisabeth Bruhn.

Afgørelsen omfatter miljøgodkendelse af:

- Eksisterende klimastald på 1183 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende farestald på 844 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende løbeafdeling på 499 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende drægtighedsstald på 882 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende klimastald på 288 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende poltestald på 306 m² produktionsareal til polte
- Eksisterende hestebokse på 26 m² produktionsareal til heste
- Ny klimapavillon på 20 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende gylletank på 295 m² overfladeareal (1200 m³) og gyllelagune på 1866 m² overfladeareal (3000 m³)
- Eksisterende maskinhus, foderlade, flislade, to kornsiloer (se Bilag 3. Miljøkonsekvensrapport).

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af kapitel 4.

I forbindelse med denne godkendelse, som er en overgang til ”stipladsmodellen”, ophæves den tidligere anmeldte afgørelse fra 17.6.2014.

Miljøgodkendelsen gives under forudsætning af, at vilkårene i kapitel 4 og de til enhver tid gældende regler på området overholdes, også selv om reglerne evt. skærpes i forhold til denne godkendelse (se Bilag 1).

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt:

- Overholder bekendtgørelsens beskyttelsesniveauer for BAT, for ammoniakdeposition på naturområder og for lugt
- Lever op til kravene om anvendelse af BAT
- Ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt
- Ikke vil have en negativ indflydelse på planter eller dyr omfattet af bilag IV, artsfredning eller af rødlistet
- Ikke vil have væsentlig virkning på de landskabelige værdier

Med denne godkendelse har Haderslev Kommune ikke taget stilling til eventuelle tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning, som for eksempel byggeloven, miljøbeskyttelsesloven eller arbejdsmiljøloven.

Jævnfør §§ 39 - 41 i Husdyrloven, skal en § 16 a stk. 1 miljøgodkendelse ikke revurderes.

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet senest 6 år efter meddelelsesdatoen dvs. senest den 6. februar 2025. Hvis miljøgodkendelsen derefter ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende tre år.

Dato for godkendelse: 6. februar 2019

Line Olsen

Miljømedarbejder

Teknik og Miljø, Haderslev Kommune

Journal nr.: 18/17423

Udarbejdet af: Grete Mørch Sørensen, NIRAS

3.2 *Offentlighed og høring*

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort på kommunens hjemmeside den 11. december 2018.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Høring af naboer og parter

Naboer og parter, herunder boliger indenfor lugtkonsekvenszonen (Bilag 4), samt ansøger selv og øvrige, der har anmodet om orientering i sagen, fik tilsendt eller blev orienteret om udkast til miljøgodkendelse den 3. januar 2019 med en frist på 30 dage til at indsende bemærkninger.

Der indkom ingen bemærkninger.

3.3 *Klagevejledning*

Miljøgodkendelsen af Laesgårdsvej 11, 6100 Haderslev i henhold til § 16 a stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, vil blive offentliggjort den 5. februar 2019 på hjemmesiden Digital MiljøAdministration, dma.mst.dk. Du skal søge på adressen under offentliggørelser.

Der er mulighed for at klage over kommunens afgørelse jf. husdyrbruglovens § 76, stk. 1^[1].

Klagefristen er fire uger fra offentliggørelse. En klage skal derfor være indsendt senest den 6. marts 2019. Klageadgangen er beskrevet i nedenstående.

Ansøger vil ved klagefristens udløb få besked om kommunen har modtaget klager.

Det er muligt for enhver med individuel væsentlig interesse i en sag at påklage afgørelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Haderslev Kommune, som har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Klager betaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau).

^[1] Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. til [LBK nr 1020 af 06/07/2018](http://www.lovgivningen.com/tekst/2018-06-06-LBK-1020)

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, Simmerstedvej 1A, 1., 6100 Haderslev eller teknikmiljoe@haderslev.dk. Haderslev Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En klage over miljøgodkendelsen har som udgangspunkt ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Udnyttelse af miljøgodkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, der er fastsat i denne godkendelse. Udnyttelsen af miljøgodkendelsen sker på eget ansvar, idet Miljø- og Fødevareklagenævnet i tilfælde af klage kan ændre eller ophæve en miljøgodkendelse.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Husdyrgodkendelsesloven. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter miljøgodkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af Offentlighedslovens § 7² er mulighed for aktindsigt i sagen. Tidspunktet for eventuelt gennemsyn af sagen kan aftales telefonisk med Haderslev Kommune på 74 34 21 45.

Underretning

Orientering om denne afgørelse er sendt til følgende:

Som mail til implicerede parter med vedhæftet fil:

- Ansøger: Elisabeth Bruhn, Laesgårdsvej 11, 6100 Haderslev
e-mail: laesgaard@mail.tele.dk

Som brev til naboer, der er over 18 år og virksomheder på følgende adresser indenfor lugt konsekvenszonen (se bilag 4):

Havvejen 50	6100	Haderslev
Havvejen 56	6100	Haderslev
Laesgårdsvej 11, st th	6100	Haderslev
Laesgårdsvej 11, st tv	6100	Haderslev
Vilstrup Vestermark 15 B	6100	Haderslev
Havvejen 54	6100	Haderslev
Hovstgyde 16	6100	Haderslev
Havvejen 58	6100	Haderslev
Vilstrup Vestermark 25	6100	Haderslev
Vilstrup Vestermark 15 A	6100	Haderslev
Vestergade 37 E	6500	Vojens
Vilstrup Vestermark 27	6100	Haderslev
Vilstrup Vestermark 24	6100	Haderslev
Vilstrup Vestermark 20	6100	Haderslev

² Lov om offentlighed i forvaltningen - [LOV nr 606 af 12/06/2013](#).

Abildvej 41 6091 Bjert
Vilstrup Vestermark 30 6100 Haderslev
Havvejen 49 6100 Haderslev
Vonsmosevej 12 6100 Haderslev

Som e-mail med vedhæftet fil:

- Ansøgers konsulent: Helle Borum, SAGRO I/S, Birk Centerpark 24, 7400 Herning
e-mail: hbo@sagro.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København
e-mail: dn-haderslevsager@dn.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N
e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- DOF, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
e-mail: natur@dof.dk

Som e-mail med link til hjemmesiden dma.mst.dk:

- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Syd, Nytorv 2, 1. sal, 6000 Kolding
e-mail: sesyd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia
e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup
e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
e-mail: ae@ae.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 12188, 1017 København K.
e-mail: fbr@fbr.dk
- Lokalafd. Danmarks Naturfredningsforening Haderslev, Bent Karlsson, Højgårdsvej 9, Brøndlund, 6500 Vojens
e-mail: bent.karlsson@hotmail.com
- Lokalafd. Danmarks Sportsfiskerforbund v/ Morten Ringive
e-mail: mri@fleggaard.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten
e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- DOF Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
e-mail: haderslev@dof.dk

4 Vilkår

Godkendelsen gives under forudsætning af, at produktionen opfylder følgende vilkår:

4.1 *Generelle vilkår*

1. Godkendelsen omfatter de landbrugsmæssige aktiviteter, der er knyttet til bygningerne på ejendommen Laesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.
2. Det er den ansvarlige for driften af anlægget, der er ansvarlig for at vilkårene overholdes. Eventuelle ændringer i ejerforhold og/eller hvem, der er ansvarlig for husdyrbrugets drift, skal meddeles til Haderslev Kommune.
3. Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af denne miljøgodkendelse på ejendommen.

4.2 *Vilkår vedrørende anlægget*

Placering af nye staldanlæg

4. Der kan placeres en ny klimapavillon til smågrise som vist på Bilag 2. Klimapavillonen kan have et produktionsareal på op til 20 m², og skal have gulvtypen toklimastald, delvist spaltegulv.

Produktionsarealets størrelse

5. Husdyrbrugets produktionsareal, staldsystem og teknologi samt dyrearter og dyretyper skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
1. Klimastald	1404	Mekanisk ventilation	6 m	(#49477) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	1183
1-1. Klimapavillon	21	Blandet ventilation	3 m	(#53917) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	20
2. Farestald	1206	Mekanisk ventilation	6 m	(#49480) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	844
3. Løbeafdeling	870	Mekanisk ventilation	6 m	(#49483) Søer, gølle og drægtige. Individual opstaldning, delvis spaltegulv	0	499
4. Drægtighedsstald	1167	Mekanisk ventilation	6 m	(#49486) Søer, gølle og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	882
6. Klimastald	319	Mekanisk ventilation	6 m	(#49489) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	288
5. Poltestald	335	Mekanisk ventilation	6 m	(#49492) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	306
14. Hestebokse	105	Naturlig ventilation	3 m	(#49495) Heste. Dybstrøelse	0	26
Sum						4088

6. Der er ansøgt om et ikke-IE husdyrhold, dvs. der må maksimalt være 750 stipladser til søer (= dyr ad gangen). Husdyrholdets størrelse kan fx dokumenteres via gødningsregnskabet.

Husdyrgødning

7. Husdyrbrugets eksisterende husdyrgødningslagre skal overholde følgende maksimale overfladeareal:

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gylletank	Flydende				295
Gyllelagune	Flydende				1866

8. Den eksisterende gyllelagune skal være overdækket.
9. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, så spild undgås.

Jord, grundvand og overfladevand

10. Eventuel vask af maskiner, redskaber, foderanlæg, m.v. skal foregå på en støbt, fast plads, såfremt vaskevandet kan indeholde husdyrgødning, foderrester og lignende, og bortledning af spildevandet skal ske til en opsamlingsbeholder.
11. Arealer, hvor der sker påfyldning af gylle til gyllevogn, skal befæstes med afløb til opsamlingsbeholder. Ved befæstet areal forstås et areal, der er befæstet med et for fugtighed vanskeligt gennemtrængeligt materiale, der kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og vogne ved fyldning og tømning.

Befæstet areal kan untlades, hvis der anvendes traktor med påmonteret pumpeudstyr og returløb.

12. Afledning af rent overfladevand fra befæstede arealer inklusive tagvand kan ske til recipienter (søer og vandløb herunder dræn) i henhold til udledningstilladelse fra Haderslev Kommune.
13. Udleveringsramper skal konstrueres med tætte sider, som forhindrer, at der trækker gylle eller vaskevand ud i det omliggende areal. Der skal etableres afløb, som fører til opsamling i gyllekanelerne.
14. Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå overdækket på befæstet areal enten med afløb til olieudskiller eller uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.
15. Tanke skal være sikret mod påkørsel.

Lugt

16. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at båse, gangarealer og foderarealernes bund holdes tørre, og at fodringsanlægget holdes rent. Stalde inklusiv ventilationssystemet skal rengøres minimum én gang årligt.
17. Såfremt der opstår lugtgener, som kommunen vurderer, er væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal accepteres af kommunen og derefter gennemføres.

Støj

18. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbruget på ejendommens bygningsparcel må i intet punkt – målt på naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A):

Tidspunkt	Støjgrænser	Reference tidsrum
Dag		
Mandag - fredag kl. 07 - 18	55 dB(A)	8 timer
Lørdag kl. 07 – 14	55 dB(A)	7 timer
Lørdag kl. 14 – 18	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdag kl. 07 - 18	45 dB(A)	8 timer
Aften		
Alle dage kl. 18 – 22	45 dB(A)	1 time
Nat		
Alle dage kl. 22 – 07	40 dB(A)	½ time

Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige ovenstående grænseværdier med mere end 15 dB(A) ved alle beboelser. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden.

Støjvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer på ejendommens bygningsparcel, dog ikke støj fra f.eks. markdriften.

Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som ”Miljømåling – ekstern støj” af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen.

Støv

19. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Vurderingen foretages af Haderslev Kommune.
20. Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning undgås.

Skadedyr

21. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.
22. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
23. Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Institut for Agroøkologi. Retningslinjerne kan ses her: <http://www.dpil.dk/>

Lys

24. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende.

Affald

25. Døde dyr skal indtil afhentning opbevares på en skyggefuld opbevaringsplads.

4.3 *Vilkår vedrørende egenkontrol*

26. Ved tilsyn skal kommunen have adgang til relevant dokumentation for overholdelse af vilkårene. Det kan fx være i form af opgørelse af produktionsarealet, overfladearealet af gødningsopbevaringsanlæg, samt beskrivelse af drift og vedligehold af staldsystemer.

5 Miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurderinger

Den miljøtekniske beskrivelse danner grundlag for de vilkår, som meddeles i miljøgodkendelsen. Vurderingen skal belyse konsekvenserne af driften på ejendommen, og om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen, er tilstrækkelige.

5.1 *Generelt*

Haderslev Kommunes vurdering

Denne miljøgodkendelse omfatter udelukkende anlægget på adressen Laesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.

Kommunen stiller vilkår om, at det er den ansvarlige for driften af anlægget, der er ansvarlig for at overholde godkendelsen med vilkår. På godkendelsestidspunktet er det Elisabeth Bruhn, der er ansvarlig for driften.

For at sikre, at godkendelsens vilkår er tilgængelige for de ansatte, stilles der vilkår om, at godkendelsen skal foreligge på ejendommen.

5.2 *Husdyrbrugets anlæg*

Ansøgers beskrivelse

Ansøger ønsker at lovliggøre opsætning af en 20 m² klimapavillon til babygrise samt at udnytte muligheden for størst mulig fleksibilitet indenfor det eksisterende produktionsareal i staldene.

Ansøger har selv opmålt staldene. Gangarealer er fratrukket. Der er ikke fratrukket krybbe og inventar i opmålingen.

Husdyrbruget har et sohold med polte og produktion af smågrise i de eksisterende stalde. Der søges om en ny klimapavillon til smågrise og til isolering af syge smågrise. De enkelte bygninger er beskrevet i Miljøkonsekvensrapporten afsnit 3 (se Bilag 3).

Haderslev Kommunes vurdering

Godkendelsen omfatter:

- Eksisterende klimastald på 1183 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende farestald på 844 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende løbeafdeling på 499 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende drægtighedsstald på 882 m² produktionsareal til søer
- Eksisterende klimastald på 288 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende poltestald på 306 m² produktionsareal til polte
- Eksisterende hestebokse på 26 m² produktionsareal til heste
- Ny klimapavillon på 20 m² produktionsareal til smågrise
- Eksisterende gylletank på 295 m² overfladeareal (1200 m³) og gyllelagune på 1866 m² overfladeareal (3000 m³)
- Eksisterende maskinhus, foderlade, flislade, to kornsiloer (se Bilag 3. Miljøkonsekvensrapport).

Situationsplan for ejendommen fremgår af Bilag 2.

5.2.1 Husdyrbrugets lokalisering – afstandskrav

Haderslev Kommunes vurdering

Ejendommen ligger i landzone. Husdyrbrugets anlæg er beliggende mellem Sønder Vilstrup og Vilstrup Strand, se figur 1.

Figur 1: Beliggenhed af stalde(røde) og opbevaringsanlæg(blå). På grund af perspektivet er kun teksten synlig.

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

De fastsatte afstandskrav i § 6 gælder for både etableringer og udvidelser. Der etableres nye produktionsarealer i den nye klimapavillon.

Afstandskravet siger mindst 50 m til byzone/sommerhusområde, til landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign., samt til boliger.

Afstanden fra klimapavillonen er:

- Sommerhusområde 1280 m
- Lokalplan > 3 km
- Bolig 470 m

Afstandskravene opfyldes således.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

De fastsatte afstandskrav i § 8 til nedenstående områder og installationer gælder ligeledes for etableringer og udvidelser. Her er angivet afstanden til den nye klimapavillon.

Afstandskrav til	Afstandskrav	Afstand
Ikke almene vandforsyningsanlæg	25 m	450 m mod vest DGU nr. 152.294
Almene vandforsyningsanlæg	50 m	> 50 m
Vandløb (herunder dræn) Søer	15 m	270 m mod øst 330 m mod øst
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m	58 m til Lauesgårdsvej
Naboskel	30 m	168 m til matr. 207 mod nordøst
Beboelse samme ejendom	15 m	115 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	>25 m

Afstandskravene i § 8 er overholdt.

Haderslev Kommune vurderer desuden, at det nye anlæg ikke ligger indenfor fredninger, strand-, klit- sø-, å-, skov-, kirke- og fortidsmindebeskyttelseslinjer.

5.2.2 Husdyrbruges landskabelig placering og planmæssige forhold

Haderslev Kommunes vurdering

Ejendommen ligger i et område, der i Kommuneplanen 2017 er udpeget til Særligt værdifuldt landbrugsområde. Retningslinje 3.1.1 siger:

•I områder, der er udpeget som særligt værdifulde landbrugsområder, skal landbrugets udviklingsplaner og investeringsinteresser vægtes højt.

Etablering af klimapavillonen er således i overensstemmelse med retningslinjen.

Ejendommen er også omfattet af udpegningen for Retningslinje 3.5.2:

•De større uforstyrrede landskaber skal som udgangspunkt friholdes for større byggeri og større tekniske anlæg, så områdernes karakter af uforstyrrelighed ikke påvirkes.

Haderslev Kommune vurderer ikke, at etablering af klimapavillonen vil påvirke områdets karakter af uforstyrrelighed, da pavillonen er ganske lille og står inde mellem de øvrige staldbygninger.

Ejendommen ligger desuden indenfor kystnærhedszonen med Retningslinje 3.5.4:

•De særlige beskyttelsesområder og bevaringsværdige landskaber, der ligger inden for den kystnære zone, skal som hovedregel friholdes for nye anlæg. Bygninger og anlæg herunder landbrugsbygninger, der tillades opført uden tilknytning til eksisterende bygninger, skal indpasses i landskabet eller afskærmes af beplantning i nødvendigt omfang under hensyn til værdierne i det omgivende landskab.

Klimapavillonen er afskærmet af de øvrige staldbygninger og placeres i øvrigt i tilknytning til disse. Pavillonen påvirker således ikke værdierne i det omgivende landskab.

Der stilles vilkår om, at klimapavillonen skal placeres som vist på Bilag 2. Placeringen er i forvejen blevet drøftet med og accepteret af Haderslev Kommunes Beredskab mht. brandsikkerhed.

5.2.3 Produktionsareal

Haderslev Kommunes vurdering

Udgangspunktet for vurderingen (nudrift og 8-årsdrift) er det hidtil anvendte produktionsareal til den hidtil lovlige produktion i de eksisterende stalde ud fra oplysningerne om produktionen i nuværende drift. Desuden skal bindende krav i tidligere godkendelser også indtastes i nudrift og 8-årsdrift.

Udgangspunktet for Lauesgårdsvej 11 er en VVM-screening fra 3. marts 2003, som gav tilladelse til sohold med smågrise og polte og de tilsvarende stalde. Haderslev Kommune har desuden meddelt anmeldeafgørelse den 17. juni 2014, og der er ingen bindende krav i de tidligere tilladelser.

Der er indenfor de seneste 8 år ikke foretaget udvidelser af hverken produktionsareal eller af husdyrgødningslagre, hvorfor nudrift og 8 års drift er ens. Der er ikke konstateret kontinuitetsbrud, som kunne nedsætte tilladelsen til dyreholdet.

Produktionsarealet øges fra 4028 m² til 4048 m².

Udvidelsen består i opstilling af en klimapavillon. Haderslev Kommune har udstedt byggetilladelse til pavillonen. Placeringen er i overensstemmelse med byggetilladelsens brandsikringskrav.

Ansøger har selv opmålt staldene. Gangarealer er fratrukket i nudrift, ansøgt drift samt 8 års drift. Der er ikke fratrukket krybbe og inventar i opmålingen. Skitser over hver enkelt stald er medsendt ansøgningen, og kan anvendes i forbindelse med kommunens miljøtilsyn på ejendommen.

Miljøpåvirkningen med ammoniak og lugt afhænger af produktionsarealets og gødningsopbevaringsarealets størrelse samt dyresammensætning og de anvendte staldsystemer samt den anvendte teknologi. Kommunen stiller derfor vilkår til disse forhold for at sikre, at miljøpåvirkningerne fra ejendommen fastholdes på det niveau, der fremgår af ansøgningen.

Der gøres opmærksom på, at arealer, hvor der eventuelt går dyr midlertidigt og som ikke er medregnet som produktionsarealer, skal rengøres iht. godkendelsesbekendtgørelsens § 38.

Der er ansøgt om et ikke-IE husdyrhold, dvs. der må maksimalt være 750 stipladser til søer (= dyr ad gangen), selvom det ansøgte produktionsareal eventuelt giver plads til flere dyr. Hvis der ønskes flere søer, skal der forinden ansøges om miljøgodkendelse til et IE-brug.

5.2.4 Husdyrgødning

Ansøgers beskrivelse

Der er på ejendommen en gyllebeholder og en gyllelagune på hhv. 295 m² overfladeareal (1227 m³) og 1866 m² (5000 m³) overfladeareal.

Lagunen er overdækket.

Der produceres ikke dybstrøelse på ejendommen.

Der produceres 8.100 tons husdyrgødning pr. år, hvilket giver en opbevaringskapacitet på 9,2 måneder (se Bilag 3 afsnit 3).

Haderslev Kommunes vurdering

Ifølge § 11 i husdyrgødningsbekendtgørelsen vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler.

Gødningsproduktionen er relateret til antal dyr og ikke til m² produktionsareal. Denne § 16 miljøgodkendelse stiller ikke krav om dyrenes maksimale antal, og ejendommens opbevaringskapacitet beregnet i måneder kan derfor variere år for år.

Som udgangspunkt er der opbevaringskapacitet til 9,2 måneders produktion.

Herved overholdes husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om tilstrækkelig kapacitet.

Haderslev Kommune vurderer, at det fremover kan beregnes i forbindelse med tilsyn og ud fra gødningsregnskabet opgørelser, om bekendtgørelsen bliver overholdt.

Da overdækning af lagunen indgår i beregningerne, stilles der vilkår om dette, selvom lagunen ikke ny opføres. Desuden stilles vilkår om, at håndtering af gylle skal foregå under opsyn. Vilkårene stilles af hensyn til jord, grundvand og overfladevand (§ 33 i godkendelsesbekendtgørelsen).

Kommunen vurderer, at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og beholderkontrolbekendtgørelsen og dermed vil være tilstrækkelige til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

5.2.5 Ammoniakemission, Naturvurdering og Bilag IV-arter

Haderslev Kommunes vurdering

Plantesamfund i terrestriske naturområder kan være følsomme overfor luftbåren ammoniak. Ammoniak kan medføre eutrofiering, som kan forringe områdernes naturmæssige værdi. I forbindelse med en husdyrproduktion vil der normalt ske en fordampning af ammoniak fra stald og lager. En stor del af den fordampede ammoniak falder i kort afstand fra kilden og kan derfor forringe kvaliteten af nærliggende naturområder.

I miljøgodkendelsesordningen er der som udgangspunkt taget det nødvendige hensyn til naturområder, i kraft af krav til den maksimalt tilladte totaldeposition eller merdeposition af ammoniak til forskellige ammoniakfølsomme naturtyper. Ammoniakdepositionen fra husdyrbruget skal overholde beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

I Bilag 6 har kommunen foretaget en vurdering af, om naturområderne i nærheden af ejendommen kan blive påvirket væsentligt som følge af øget kvælstoffordampning.

Konklusionen på kommunens naturvurdering:

- Tilstanden i naturområderne i kategori 1, 2 eller 3 samt i øvrig § 3 natur vurderes ikke at ville ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Lauesgårdsvej 11.
- Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV

- Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

5.2.6 Jord, grundvand og overfladevand

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet olietanke samt vand- og energiforbrug i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3 afsnit 7.

Ansøger har medsendt en tegning med afløbsplan.

Haderslev Kommunes vurdering

Spildevand

Kommunen vurderer, at spildevand fra produktionen, herunder vaskevand, ikke vil give anledning til væsentlig forurening. Kapaciteten i gyllebeholdere er tilstrækkelig til at rumme de angivne mængder spildevand fra den ansøgte produktion, idet der pt. er en opbevaringskapacitet på 9,2 måneder.

Vask af sprøjteudstyr til pesticider skal følge reglerne for påfyldning og vask i bekendtgørelse nr. 906/2016. Der er stillet vilkår om vask af andre maskiner, hvis vaskevandet indeholder gødning, foderrester e.l.

Påfyldning af gyllevogn skal ske på befæstet areal eller med sugekran monteret på traktor af hensyn til jord og grundvand, og der er stillet vilkår herom.

Ansøger skal i henhold til miljøbeskyttelsesloven og spildevandsbekendtgørelsen ansøge om separat tilladelse til udledning af tagvand til vandløb.

Der er stillet vilkår om afløb fra udleveringsramper for at sikre jord, grundvand og overfladevand.

Beskyttelsen af jord, grundvand og overfladevand dækkes i øvrigt af reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, beholderkontrolbekendtgørelsen o.a. Herunder skal det kunne dokumenteres i forbindelse med tilsyn, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning.

Olie

Opstilling og afmelding af olietanke reguleres i henhold til olietanksbekendtgørelsen (nr. 1611/2015).

Haderslev Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår til opbevaring for at undgå forurening af jord og grundvand ved uheld. Der stilles vilkår om absorptionsmateriale ved spild og om, at beholdere skal sikres mod påkørsel. Med disse forholdsregler mindskes risikoen for en punktforurening som følge af uheld under håndtering af olie.

5.2.7 Lugt

Haderslev Kommunes vurdering

I ansøgningsystemet er beregnet en teoretisk geneafstand for de 3 genekriterier (beboelsestyper): byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone og enkelt beboelse i landzone. Naboejendomme med landbrugspligt eller ejet af ansøger er ikke omfattet af genekriterierne for lugt.

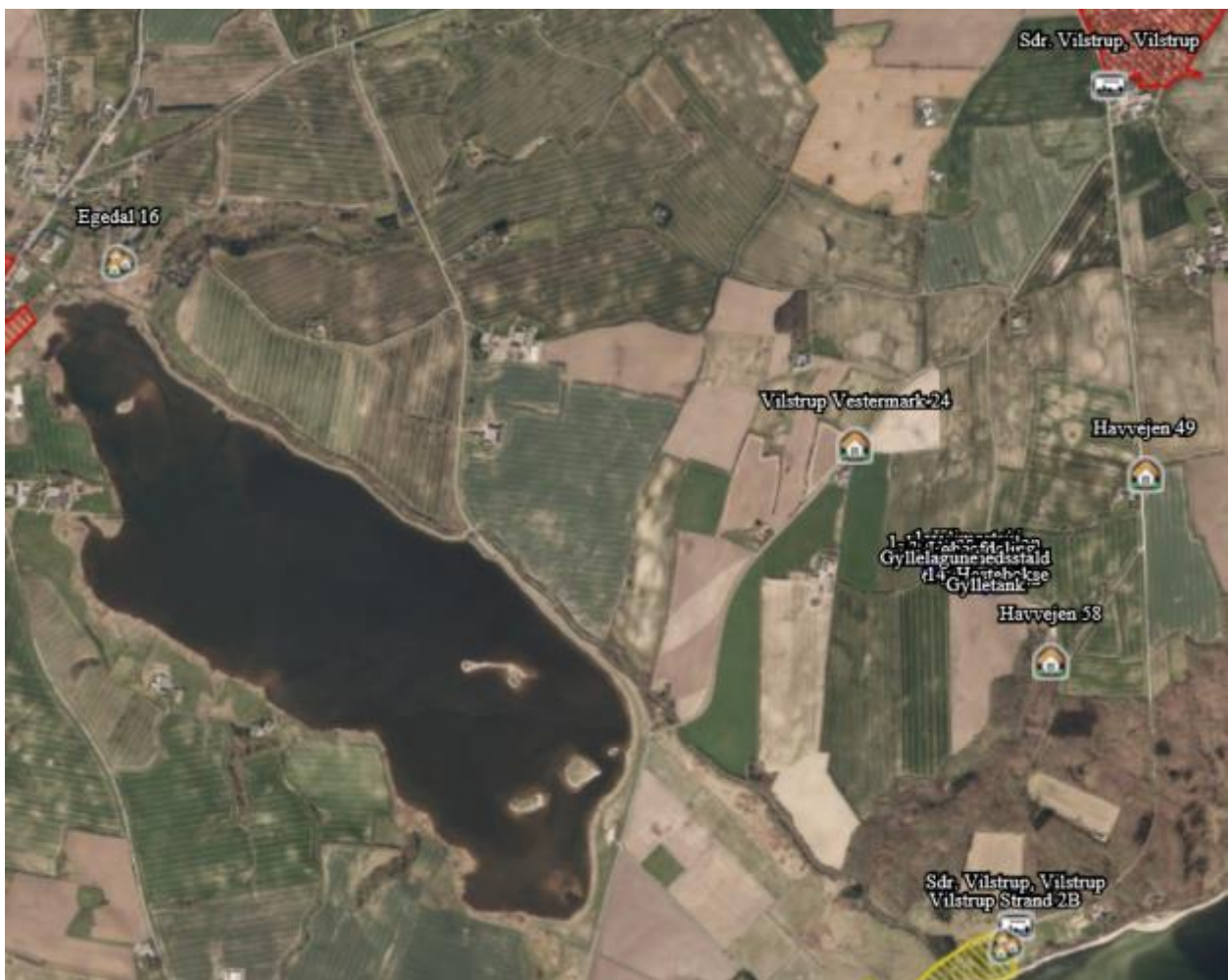
Geneafstanden er den minimumsafstand, der skal være fra et anlæg til en beboelse, for at genekriteriet ikke overskrides.

I figur 2 ses it-ansøgningssystemets beregnede geneafstande, samt den faktiske vægtede gennemsnitsafstand for produktionen til de 3 geneområder.

Figur 2: Beregnede og faktiske geneafstande til beboelser

Områdetype	Mindste geneafstand	Faktisk vægtet afstand
Enkelt-bolig uden landbrugspligt Havvejen 58	192 meter	439 meter
Samlet bebyggelse Ved Egedal 16 i Hoptrup	452 meter	3066 meter
Byzone, sommerhusområde Sdr. Vilstrup	606 meter	1262 meter

Ejendommens placering i forhold til nærmeste enkeltliggende nabo uden landbrugspligt, til samlet bebyggelse og til byzone, fremgår af nedenstående udklip fra it-systemet:

Der er pt. en fejl i husdyrgodkendelse.dk, så den lempende korrektion for beliggenhed 300-60 ° ikke beregnes korrekt, men da geneafstanden overholdes med stor margin, er det uden betydning. Kumulation med andre husdyrbrug er også uden betydning i denne sag, da en evt. forøgelse af luftgeneafstanden med 20 % ikke ændrer på resultatet.

Ansøgningen overholder alle geneafstande til de forskellige beboelsestyper, og kommunen vurderer, at anlægget ved normal drift ikke vil være til væsentlig gene for de omkringboende, hvorfor der ikke stilles vilkår om lugtreducerende tiltag.

For alle husdyrbrug gælder, at lugtmissionen kan begrænses ved at opretholde en god staldhygiejne, og at produktionsforhold og arbejds gange skal tilrettelægges således, at dannelse af lugtende stoffer minimeres. På baggrund heraf stiller Haderslev Kommune vilkår vedrørende rengøring af staldanlæg med henblik på at sikre, at lugtgener begrænses mest muligt.

Hvis der opstår lugtgener, som kommunen vurderer, er væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, stilles der vilkår om, at virksomheden for egen regning skal udarbejde og gennemføre et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

5.2.8 Støjkilder og rystelser

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet støj og rystelser i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

På baggrund af ejendommens lokalisering vurderes det, at støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser. Kommunen vurderer at støjen ikke vil overstige de af miljøstyrelsen vejledende maksimums grænser på 55 dB dag / 45 dB aften / 40 dB nat ved nabobeboelse.

De vejledende støjgrænser stilles som vilkår. Det bemærkes, at brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

Med baggrund i husdyrbrugets lokalisering og de almindelige driftsrutiner vurderes det, at det ikke er relevant at stille skærpede støjkrav til pumpning og omrøring af gylle m.v.

Der er ingen udendørs kompressorer eller andre forhold på ejendommen, der kan give anledning til rystelser ved naboer. Haderslev Kommune vurderer derfor, at rystelser ikke vil give anledning til væsentlige gener, og der stilles ikke vilkår til rystelser.

5.2.9 Støv

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet støv i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer på baggrund af ovenstående redegørelse, at støvgener fra husdyrbruget ikke vil give væsentlige gener. Der stilles vilkår om, at der ikke må opstå væsentlige støvgener for de omkringboende.

Der henvises til god landmandspraksis. Det vil sige, at al transport til og fra bedriften foregår ved hensynsfuld kørsel og at aktiviteter, herunder levering og udkørsel, planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

En væsentlig kilde til eventuelle støvgener kan være indlæsning af foder, og der stilles vilkår i den anledning.

5.2.10 Fluer og skadedyr

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet om fluer og skadedyr i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at ansøger søger at minimere gener fra fluer og skadedyr, hvilket fastholdes gennem vilkår om ryddelighed og vilkår om, at overholde retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Århus Universitet, Institut for Agroøkologi; <http://www.dpil.dk>

Konstateres der rotter på ejendommen, skal det straks meddelelse til kommunen, så bekæmpelse kan iværksættes.

Kommunen vurderer på baggrund af det oplyste samt med overholdelse af ovenstående vilkår, at ejendommens tiltag til forebyggelse og bekæmpelse af fluer og skadedyr vil være tilfredsstillende.

5.2.11 Transport, til- og frakørsler

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet transport i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

Antallet af transporter til og fra anlægget vil være uændret. Der er tre indkørsler til ejendommen fra Lauesgårdsvej.

Der ændres ikke på ejendommens til- og frakørselsforhold. Der er forholdsvis langt til naboer, og der stilles ingen særlige vilkår i forhold til transport.

Ved vurdering af om der forekommer gener fra husdyrbrug, er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzone må derfor som udgangspunkt acceptere visse ulemper, der kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Godkendelsessystemet giver som hovedregel kun mulighed for at stille vilkår om anvendelse af bestemte ind- og udkørsler fra selve ejendommen. Det vurderes ikke at være relevant at stille et sådant vilkår.

Kommunen vurderer på baggrund af husdyrbrugets lokalisering, at transporter ikke vil være til væsentlig gene for beboerne i området.

5.2.12 Lys

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet lys i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, da der udelukkende er belysning ved særlige og kortvarige aktiviteter, at lysforhold på ejendommen ikke vil få en væsentlig indvirkning på landskabet eller være til væsentlig gene for omkringboende i de mørke timer.

Der stilles vilkår om, at der ikke må være væsentlige lysgener.

5.2.13 Affald, kemikalier og pesticider

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet affald i afsnit 7 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at opbevaring og bortskaffelse af affald sker i overensstemmelse med Haderslev Kommunes affaldsregulativ. Der stilles ikke vilkår til at sikre dette, da husdyrbruget som virksomhed i Haderslev Kommune er forpligtet til at overholde de gældende retningslinjer i affaldsregulativet. Regulativet for erhvervsaffald kan findes på kommunens hjemmeside.

Der gøres desuden opmærksom på, at reglerne om opbevaring af olie, kemikalier og affald herfra står i Haderslev Kommunes Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier.

Vi henviser i denne forbindelse også til at transportører af jern og metal, samt plastbeholdere med medicinglas, kanyler, skalpeller mv. skal være godkendt hertil. Se nærmere på Energistyrelsens hjemmeside <https://affaldsregister.ens.dk/Default.aspx>

Opbevaring og håndtering af miljøfarlige stoffer vurderes ikke at være til risiko for miljøet.

Opbevaring af døde dyr er reguleret efter Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr (nr. 558/2011). Af hygiejniske årsager stilles der vilkår om opbevaringsstedet for døde dyr.

5.2.14 Ophør og uheld

I henhold til godkendelsesbekendtgørelsen er der ikke krav om vilkår i forbindelse med ophør og uheld af en § 16 a godkendt bedrift, når bedriften ikke er et IE-brug.

5.3 Egenkontrol

Ansøgers beskrivelse

Ansøger har beskrevet om egenkontrol i afsnit 6 i Miljøkonsekvensrapporten Bilag 3.

Haderslev Kommunes vurdering

I miljøgodkendelsen er opsat et vilkår for egenkontrol. Vilkåret drejer sig om at dokumentere, at produktionen holdes indenfor de godkendte rammer. Dokumentationen skal vise hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår i miljøgodkendelsen efterleves, i forbindelse med tilsyn.

Vilkårene i denne godkendelse vil løbende blive gennemgået af tilsynsmyndigheden (kommunen) sammen med driftsherren ved miljøtilsyn. Sker der uregelmæssigheder, der har en betydende indvirkning på omgivelserne, skal tilsynsmyndighederne kontaktes.

5.4 Anvendelse af BAT – Bedste tilgængelige teknologi.

Ammoniakemissionen fra husdyrbruget er højere end 750 kg NH₃-N/år.

I forbindelse med miljøgodkendelser af husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg N/år, skal ammoniakemissionen reduceres til et niveau svarende til BAT, dvs. ”bedste tilgængelige teknik”. Med begrebet ”bedste tilgængelige teknik” menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet i forhold til ammoniakemission.

Ved fastlæggelse af BAT-niveauet for ammoniak anvendes husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 om emissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg.

Grundlaget for reduktionen i næringsstofforureningen er i lovgivningen baseret på, at der kan anvendes differentierede virkemidler. Det er således op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at opfylde BAT-emissionsgrænseværdien.

I forbindelse med behandling af ansøgningen om miljøgodkendelse er der foretaget en vurdering af, om de beregnede emissionsgrænseværdier, der fastsættes som BAT-krav, overholdes. Desuden vurderes anvendte virkemidler til begrænsning af ammoniakemissionen.

Da husdyrbruget ikke er et IE-brug, er der ikke andre krav til anvendelse af BAT.

Ansøger har indsendt to BAT-redegørelser, se afsnit 8 i Bilag 3 og Bilag 5.

5.4.1 BAT-krav - Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Husdyrbrugets tab af ammoniak til omgivelserne beregnes som summen af emissionen fra stalde og opbevaringsanlæg. Beregningen af emissionen baseres på oplysninger om husdyrholdets dyretyper, staldanlæg, opbevaringsanlæg for husdyrgødning og valgte teknologier.

Ansøgningen har beregnet et samlet BAT-krav ud fra husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens fastsatte emissionsfaktorer.

Beregningen af BAT-kravet for det ansøgte husdyrhold er på max. 4.683 kg NH₃-N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er 4.309 kg NH₃ – N/år.

Det beregnede BAT-krav for ammoniakemission er således overholdt.

De anvendte virkemidler er:

- Staldsystemet i poltestalden er drænet gulv med spalter (33% / 67%).

- Den store gylleopbevaringsbeholder (lagunen) har fast overdækning.

Der er stillet vilkår til dette virkemiddel i overensstemmelse med ansøgningen.

5.5 Miljøkonsekvensrapport

Ansøgers miljøkonsekvensrapport kan ses i Bilag 3.

Miljøkonsekvensrapportens afsnit om ammoniakemission og om lugt er ikke opdateret i henhold til ansøgningens version 2, men udarbejdet efter ansøgningens version 1, hvilket dog ikke ændrer på konklusionen, at lovgivningens krav bliver overholdt.

Haderslev Kommune vurderer, at oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten i øvrigt er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

5.6 Samlet vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at der kan meddeles miljøgodkendelse til det ansøgte, da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Driften af det ansøgte husdyrbrug ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1: Grundlag for vilkår og lovgivning

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af landbrugsejendommen og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen skal være kendte og skal følges af husdyrbruget.

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger, som følger af Miljøstyrelsens love, bekendtgørelser, vejledninger og orienteringer:

- Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv. [LBK nr. 1020 af 06/07/2018](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug nr. 1380 af 30/11/2017 for ansøgninger indgivet mellem 1.1.2018 og 1.8.2018.
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder

Udover vilkårene i denne miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt de til enhver tid gældende bestemmelser i gældende love og bekendtgørelser. Nedenstående liste giver et overblik over gældende lovgivning på afgørelsestidspunktet, samt relevante regulativer og planer, som husdyrbruget endvidere er underlagt. Populærtitler som anvendes i miljøgodkendelsen er angivet i parentes.

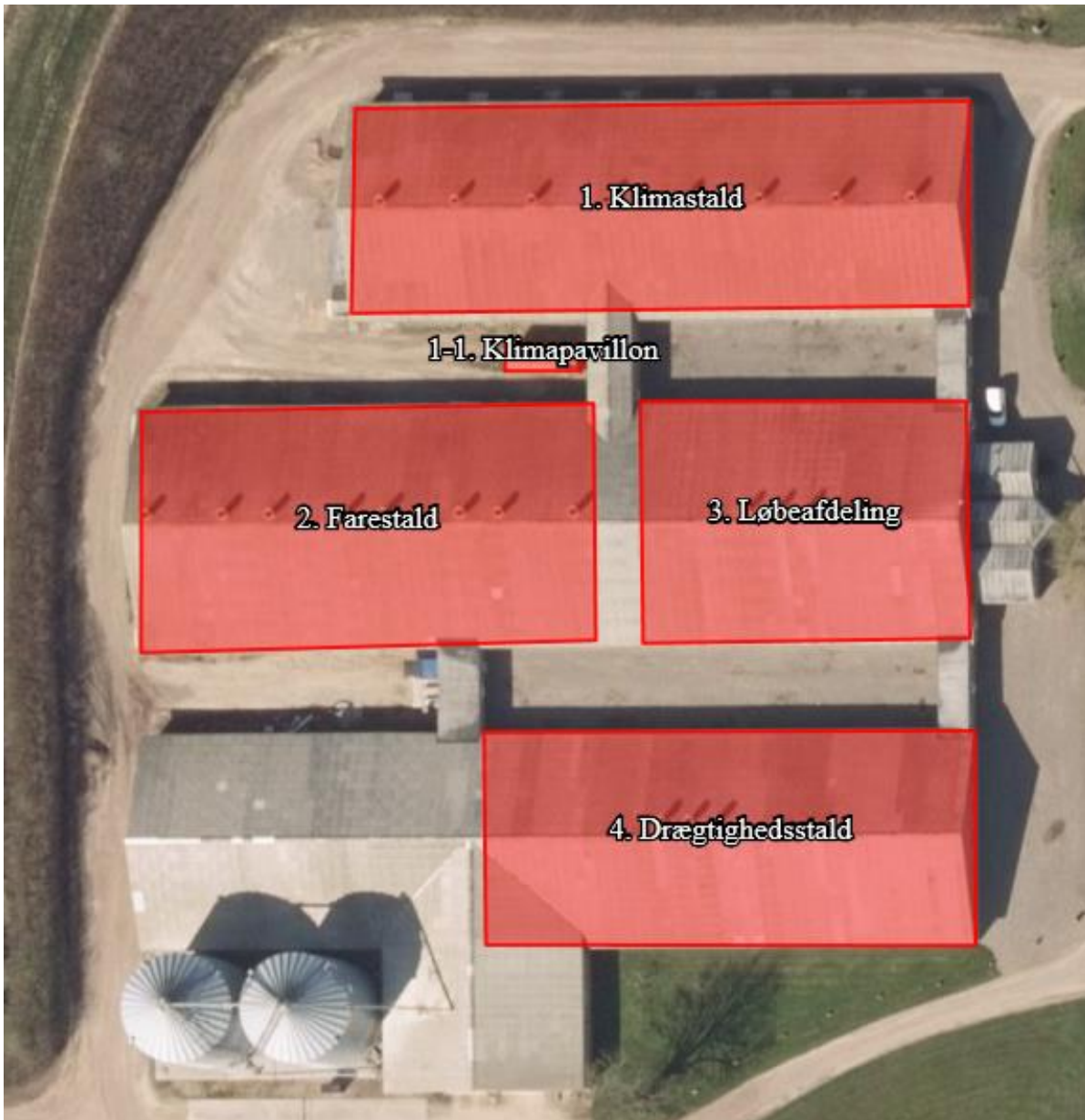
- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse - [LBK nr. 966 af 23/06/2017](#) (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse - [LBK nr. 934 af 27/06/2017](#) (Naturbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om vandløb - [LBK nr. 127 af 26/01/2017](#) (Vandløbsloven)
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - [BEK nr 1076 af 28/08/2018](#) (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om affald - [BEK nr 1309 af 18/12/2012](#) (Affaldsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand - [BEK nr. 1322 af 14/12/2012](#)
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines - [BEK nr. 1611 af 10/12/2015](#) (Olietanksbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter - [BEK nr. 1240 af 24/10/2018](#)
- Bekendtgørelse af museumsloven - [LBK nr 358 af 08/04/2014](#) (Museumsloven)
- Regulativ for erhvervsaffald, Haderslev Kommune af 04/09/2015. Regulativ og yderligere oplysninger kan findes på www.haderslev.dk -> Erhverv -> Erhvervsaffald ([Regulativ for erhvervsaffald](#))
- Kommuneplan 2013, Haderslev Kommune. Kommuneplanen kan findes på <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/>

Bilag 2: Situationsplan

1. Klimastald
- 1-1. Ny Klimapavillon
2. Farestald
3. Løbeafdeling
4. Drægtighedsstald
5. Poltestald
6. Klimastald
7. Gyllebeholder
8. Gyllelagune
9. Maskinhus
10. Foderlade
11. Flislade
12. To kornsiloer
13. Kontor
14. Hestebokse

Bilag 3: Miljøkonsekvensrapport

Miljøkonsekvensrapport for:

**Elisabeth Bruhn
Laesgårdsvej 11
6100 Haderslev.**

**Udarbejdet den 23-5-2018
Af miljørådgiver Helle Borum, Sagro.**

Ikke-teknisk resumé

Ansøger, Elisabeth Bruhn, ønsker med denne ansøgning at lovliggøre opsætning af 20 m² klimacontainer til babygrise samt at udnytte muligheden for størst mulig fleksibilitet indenfor det eksisterende produktionsareal i staldene.

Ansøger har selv opmålt staldene. Der er ikke fratrukket krybbe og inventar i opmålingen.

Projektet har en ammoniakfordampning på 4.309 kg NH₃-N/år, og bliver derved kategoriseret som en § 16a godkendelse. Husdyrbruget er ikke kategoriseret som et IE-brug, da der ikke er mere end 750 stipladser til søer og/eller 2.000 stipladser til slagtesvin.

Alle Husdyrlovens afstandskrav er overholdt.

Lugtgenekriterierne er overholdt. Der er langt til nærmeste nabobeboelse, samlet bebyggelse og byzone.

BAT-kravene vurderes overholdt.

Den omkringliggende natur påvirkes ikke væsentligt, da de generelle ammoniakkrav til kategori 1, 2 og 3 natur er overholdt.

Der forventes ingen forøgelse af gener fra støj, støv, fluer og transporter.

Ved ophør af vil gødnings- og foderanlæg blive tømt og rengjort.

Beskrivelse af det ansøgte og forventet virkning på miljøet

1. Basisoplysninger

2.

Ansøger er Elisabeth Bruhn Hansen, Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.

E-mail: lauesgaard@mail.tele.dk

Ejer er Elisabeth Bruhn Hansen, Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.

Ejendommen har en VVM-screening fra 4. marts 2003 (Sønderjyllands amt).

§31 anmeldelse om skift i dyretype af 17. juni 2014.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af Miljørådgiver i SAGRO, Helle Borum.

Ansøgningen er udarbejdet i skema 203587 i Husdyrgodkendelse.dk.

3. Indretning og drift

Oversigt over husdyrbrugets bygninger fremgår af figur 1.

Figur 1. Oversigt over husdyrbrugets bygninger.

Bygning 1

Eksisterende klimastald til smågrise med et produktionsareal på ca. 1183 m². Stalden er indrettet med delvis spaltegulv (toklimastier). Det samlede produktionsareal udgør 84,3 %. Der er 8 stk 2-klimasektioner. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til smågrisestald (klimastald).

Bygning 1-1

Ny klimacontainer til smågrise med et produktionsareal på 20 m². Stalden er indrettet med delvis spaltegulv (toklimastier). Det samlede produktionsareal udgør 95,2 %. Stalden har mekanisk ventilation.

Bygning 2

Eksisterende farestald med et produktionsareal på 844 m². Der er 4 farsektioner med 48 dyr pr sektion. Stalden er indrettet med delvis spaltegulv. Det samlede produktionsareal udgør 70%. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til farestald.

Bygning 3

Eksisterende løbeafdeling, med et produktionsareal på 499 m². Stalden er indrettet med enkeltbokse og delvis spaltegulv. Det samlede produktionsareal udgør 57,5%. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til løbestald.

Bygning 4

Eksisterende drægtighedsstald, med et produktionsareal på 882 m². Stalden er indrettet med enkeltbokse (en boks pr so), delvis spaltegulv. Søerne er løsgående. Det samlede produktionsareal udgør 75,6%. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til drægtige søer.

Bygning 5

Eksisterende poltestald med et produktionsareal på 306 m². Stalden er indrettet drænet gulv og spalter (33/67%). Det samlede produktionsareal udgør 91,3%. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til polte.

Bygning 6

Eksisterende klimastald til smågrise med et produktionsareal på ca. 228 m². Stalden er indrettet med delvis spaltegulv (toklimastier). Det samlede produktionsareal udgør 90,3 %. Der er 8 stk 2-klimasektioner. Stalden har mekanisk ventilation. Stalden vil også i fremtidig drift blive brugt til smågrisestald (klimastald).

Bygning 7

Gylletank på 1227 m³ opført i 1995.

Bygning 8

Gyllelagune på 5000 m³ opført i 2005.

Bygning 9

Maskinhus

Bygning 10

Foderlade

Bygning 11
Flislade**Bygning 12**
2 kornsiloer på hver 1330 m³ opført i 2003.**Bygning 13**
Kontor**Bygning 14**
Hestebokse. Der strøes med halm i boksene, og der er regnet med dybstrøelse. Der er et produktionsareal på ca. 26 m². Det samlede produktionsareal udgør 24,8 %.

Opbevaringsanlæg	Før udvidelsen (m ³)	Efter udvidelsen (m ³)
Gyllebeholder 1	1.227	1.227
Gyllelagune	5.000	5.000
I alt	6.227	6.227

Tabel 1. Ejendommens opbevaringskapacitet før og efter udvidelsen.

Ved opmåling af produktionsareal er gangarealer fratrukket. Ejer har opmålt staldene.

Opbevaringskapacitet

Den maksimale gylleproduktion er beregnet til følgende:

Beregnet i DLBR mark online

Besætning, dyreenheder og gødningsproduktion								
Husdyrart / staldsystem	Antal	% græs	DE	Tons	Kg N	Kg P	Kg K	
<i>GHR-nr./Besæt.nr.: /</i>								
Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67)	400,0	Stk	10,4	209	942	247	543	
Smågrise, Toklimast, delvis spaltegulv	24.500,0	Stk	109,3	3.083	10.483	2.898	6.634	
Årssøer, løbe-og drægtighedsst., Løbe-/dr.st.,L...	750,0	Årsdyr	118,7	3.533	11.175	2.768	5.580	
Årssøer, farestald, Fare st., kassesti, delvis sp.	750,0	Årsdyr	50,9	1.275	4.845	1.178	2.235	
			289,2	8.100	27.445	7.089	14.992	
I alt			289,2	8.100	27.445	7.089	14.992	

Beregning af gylleopbevaringskapacitet Lauesgaardsvej 11, 6100 Haderslev.

Gylle produceret på ejendommen	8100 m ³
Vand tilledt fra befæstede arealer	0 m ³
Vand tilledt fra vask af maskiner	0 m ³
Vand tilledt fra andet	0 m ³
I alt vand og gylle i gyllebeholdere	8100 m³

Behov for opbevaring ved krav til:

7 mdr opbevaringskapacitet	4725,0 m ³
9 mdr opbevaringskapacitet	6075,0 m ³

Gyllebeholdere

Adresse	Nudrift		Ansøgt	
	kapacitet	% i tanken	kapacitet	% i tanken
Lauesgaardsvej 11	1227 m ³	20	1227 m ³	20
Lauesgaardsvej 11	5000 m ³	80	5000 m ³	80
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
Gyllekanaler	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
Opbevaringskapacitet i alt	6227 m³	100	6227 m³	100

Opbevaringskapacitet i måneder **9,2**

	ja	nej
Gyllekanaler medregnet i opbevaringskapacitet		x

Udfyldt af Miljørådgiver Helle Borum Dato 23. maj 2018

Haderslev

4. Beliggenhed og landskabelige hensyn

Nærmeste byzone er Sønder Vilstrup, som ligger ca. 1,7 km nordøst for husdyrbruget.

Nærmeste samlede bebyggelse er Vilstrup Strand 2B, som ca. ligger 1,2 km syd for husdyrbruget.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, Havvejen 58, som er beliggende ca. 440 m sydøst for husdyrbruget. Der er ydermere beregnet til Havvejen 49 og Vilstrup Vestermark 24.

Afstandskrav

Afstandene afsættes som punkter i husdyrgodkendelse.dk

Afstandskravene i henhold til § 6 i Husdyrloven er overholdt, da husdyrbrugets anlæg ikke er beliggende:

- indenfor et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- i en afstand mindre end 50 m fra ovennævnte områder eller
- i en afstand mindre end 50 m fra en nabobeboelse.

Følgende afstandskrav i henhold til § 8 i husdyrloven er overholdt:

- ikke almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- vandløb, dræn og søer (15 m)
- offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- levnedsmiddelvirksomhed (25 m)
- beboelse på samme ejendom (15 m)
- naboskel (30 m)

Det vurderes at alle afstandskrav i Husdyrlovens §§ 6 og 8 er overholdt.

Landskab og kulturmiljø

I forbindelse med udarbejdelse af ansøgningen er husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige udpegningerne i Haderslev Kommuneplan 2017-2029 samt fredninger blevet gennemgået. Husdyrbrugets anlæg ligger indenfor

- Landzone
- Særlig værdifulde landbrugsområder

Husdyrbrugets anlæg er placeret udenfor å-beskyttelseslinje, sø-beskyttelseslinje, strand-beskyttelseslinje, skov-byggelinje og beskyttelseslinje for fredede fortidsminder.

Ammoniakfordampning.

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udledning af luftbåret kvælstof (ammoniakfordampning). Beregninger der er foretaget i *husdyrgodkendelse.dk*, viser at ammoniakfordampningen fra 8 årsdriften og nudriften var 5.374,8 Kg NH₃-N pr. år, og i ansøgt drift 5.386 kg NH₃-N pr. år. Det ansøgte projekt medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 11,2 kg NH₃-N pr. år.

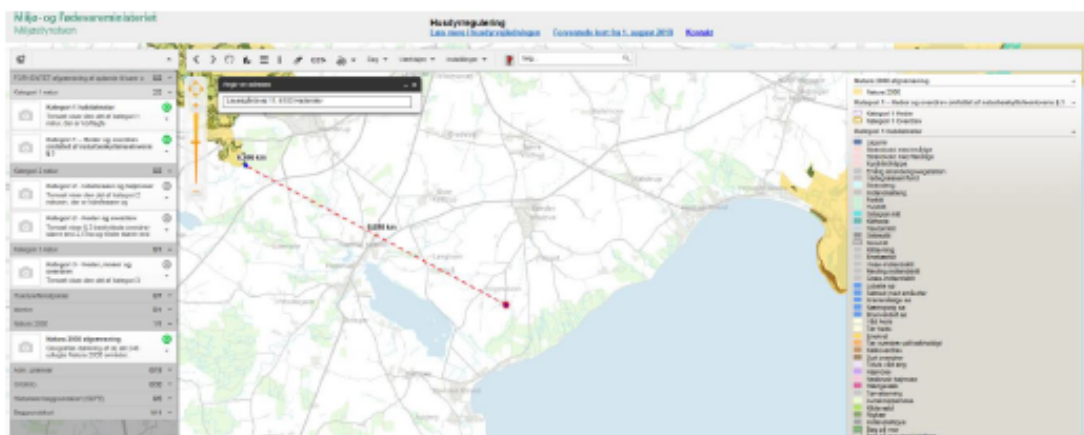
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)

Kategori 1-natur (nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder).

Ca. 6,7 km nordvest for husdyrbrugets bygninger ligger nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde, som er Habitatområde nr. 92 Pamhule Skov og Stevning Dam og habitatnaturtype Elle- og Askeskov.

I ca. samme afstand fra anlægget mod sydøst ligger habitatområde nr. 112 Lillebælt. Her er nærmeste habitatnaturtype ligeledes elle- og askeskov.

Ud fra beregningen i *husdyrgodkendelse.dk* ses, at der ikke afsættes ammoniak på disse områder fra husdyrproduktionen, og der er således ikke grund til at foretage konsekvensvurdering efter § 7 i bekendtgørelsen.

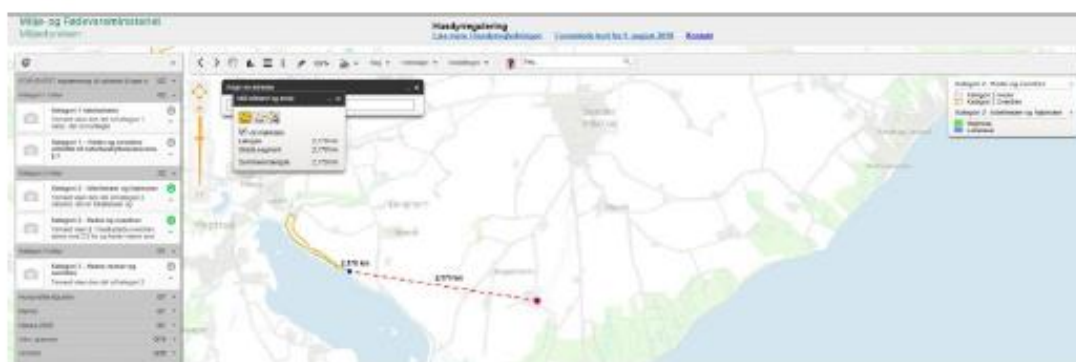
Der er foretaget beregninger i *husdyrgodkendelse.dk*, som viser at kravet om maksimal total deposition på 0,2, 0,4 eller 0,7 kg N er overholdt, uanset om der er en eller flere andre husdyrbrug, der påvirker naturområdet.

Kategori 2-natur (nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder).

Kategori 2-natur er ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder i form af højmøser, lobeliesøer, heder, der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev, der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Anlægget er beliggende ca. 2.170 m fra det nærmeste naturområde, der er omfattet af § 7 stk. 1 nr. 2 i husdyrloven, som omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er foretaget beregninger i husdyrgodkendelse.dk, som viser at kravet om maksimal total deposition på 1 kg N er overholdt.

Kategori 3-natur

Der er foretaget beregninger i husdyrgodkendelse.dk til de nærmeste kategori 3 natur områder.

Såmløst resultat af ammoniakberegninger

Såmløst emission: **5386,0** (kg NH₃-N/år) Maksimalt (5 års-drift): **11,2** (kg NH₃-N/år) Maksimalt (suverent): **11,2** (kg NH₃-N/år)

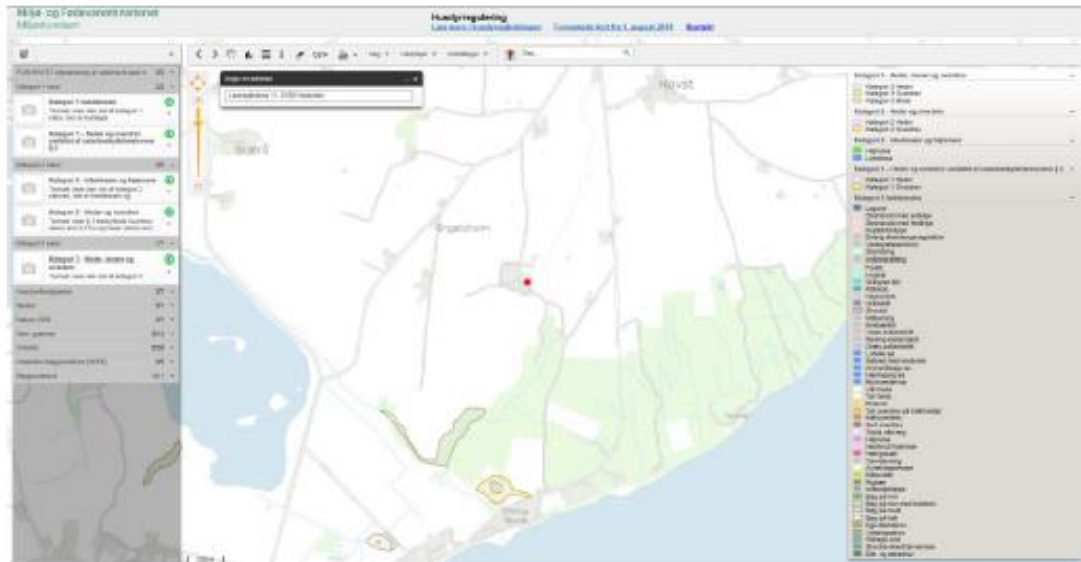
Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulations:	Ruhed natur:	Maksimalt (kg NH ₃ -N/år):		Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år):	
					5 års drift	Suverent		
Potentielt ammoniakfølsomt skov	Kategori 3	Ansøger	0	5	0,0	0,0	1,5	▼
§5-mose (S)	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
§7	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Strandeng habitatnatur	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0	0	0	▼
Elle og Askeskov (habitatnatur)	Kategori 1	Ansøger	0	5	0	0	0	▼

Ved kategori 2 natur, skal der foretages en vurdering i forhold til kumulationsmodellen jf. Husdyrgodkendelsesberegningerne § 25. Til hjælp kan kortlægget "kumulation" i husdyrgodkendelse.dk's kort anvendes.

§3 Beskyttet natur (kategori 3)

Af figur 2 fremgår de områder, som indenfor en afstand af 1.000 m fra anlægget er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 2. § 3 arealer indenfor 1.000 m fra husdyrbruget.

Der er ingen merdeposition på kategori 3 naturpunkterne, da der sker et samlet fald i ammoniakfordampningen vil nærliggende naturområder ikke påvirkes væsentligt.

5. Lugt

Lugt stammer fra staldene, samt fra opbevaring, transport og udbringning af husdyrgødning.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 30 er fastsat det landsdækkende beskyttelsesniveau for lugt, der skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige lugtgener i forbindelse med udvidelse af et husdyrbrug.

Der er foretaget en lugtberegning i husdyrgodkendelse.dk, der viser at geneafstanden i forhold til byzone er 730 m, samlet bebyggelse 487 m og enkelt bolig 212/224 m. Genekriterierne er overholdt, se nedenstående tabel 2.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Det vurderes derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for omgivelserne.

Byggeplads	Kumulativt	Model	Ukorrigeret genestand (m)	Korrigeret genestand (m)	Vægtet gennemsnitsværdi (m)	Rettsmæssigt	Genestands- overholdt
Høvejen 49	0	NY	224,3	224,3	658,5	Ja	Ja
Høvejen 58	0	FMK	212,1	212,1	429,9	Ja	Ja
Vilstrup Vestermærk 24	0	NY	224,5	224,5	549,9	Ja	Ja
Vilstrup Strand 28	0	NY	540,9	488,9	1214,2	Ja	Ja
Sdt. Vilstrup, Vilstrup	0	NY	729,9	693,4	1257,1	Ja	Ja
Sdt. Vilstrup, Vilstrup	0	NY	729,9	693,4	1294,3	Ja	Ja
Sdt. Vilstrup, Vilstrup	0	NY	729,9	729,9	1676	Ja	Ja

Tabel 2. Lugtberegning.

6. Gener

Støv.

Den primære støvkilde er støv fra ventilationsanlæg. Der er overbrusning i alle stalde.

Der kan forekomme støvgener i forbindelse med transporter til og fra ejendommen, samt ved intern transport på ejendommen. Gener i den forbindelse vurderes at være kortvarige. Derudover kan der forekomme støvgener fra opbevaringen af halm og strøelse.

Generelt vurderes det, at støvgener fra ejendommen vil være relativt få og kortvarige, og at det ikke vil være til gene for de omkringboende naboer.

Støj og rystelser

I "Håndbog om Miljø og Planlægning – bolig og erhverv i byerne" fra Miljøstyrelsen og Skov og Naturstyrelsen, 2004 angives anbefalede mindste afstande mellem virksomhed og boliger for forskellige klasser. Klassifikationen er inddelt efter størrelse/type af virksomhed. Svinefarme er i klasse 7, hvor afstanden sættes til minimum 500 m. Afstanden angiver hvilken afstand, der skønnes at være nødvendig mellem den pågældende virksomhed og boliger i et område for åben og lav boligbebyggelse, baseret på Miljøstyrelsens erfaringer om miljøforhold. Med denne afstand er der rimelig sikkerhed for, at boligerne ikke udsættes for miljøgener.

Jævnfør virksomhedsbeskrivelsen fra håndbog om Miljø og Planlægning, Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen, 2004, anvendes følgende inddeling af husdyrbrugstyper:

Klasse 1	0 m afstand	
Klasse 2	20 m afstand	
Klasse 3	50 m afstand	Klasse 3: Hundepensioner, kenneler og rideskoler (mindre husdyrhold)
Klasse 4	100 m afstand	
Klasse 5	150 m afstand	Klasse 6: Pelsdyrfarme
Klasse 6	300 m afstand	Klasse 6: Husdyrbrug med erhvervsmæssigt dyrehold, minus svinefarme
Klasse 7	500 m afstand	Klasse 7: Svinefarme med erhvervsmæssigt dyrehold

Tabel 1. Miljøklasser (Håndbog om Miljø og planlægning)

Nærmeste nabo i denne konkrete sag er en vægtet gennemsnitsafstand på 440 m og er således indenfor den anbefalede afstand på de 500 m, som angivet ovenfor.

I det nedenstående er enkelte forhold uddybet.

Der vil forekomme støj fra ventilationen på flere af staldene.

Mekanisk ventilation med undertryk og er støjsvag.

Driftstid for ventilationen er 24 timer alle årets 365 dage.

Der er ikke foretaget støj- eller vibrationsdæmpende foranstaltninger.

Det vurderes at en udvidelse af husdyrbruget med det ansøgte projekt, ikke vil blive en gene for de omkringboende.

Rystelser

Virksomhedens bidrag til niveauet for vibrationsniveauet (dB re 10⁻⁶ m/s²) målt som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S må ikke overstige værdierne i Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø Orientering fra Miljøstyrelsen, nr. 9 1997, Tabel 1.

Tabel 1:

Anvendelse	Kl.	Vægtet accelerationsniveau L _{ww} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet)	Hele døgnet	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	18-7	
Børneinstitutioner og lignende	I åbningstiden	
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	7-18	80
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	Hele døgnet	80

Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	85
Kontorer og tilsvarende lokaler i erhvervsbebyggelse, hvor der foregår følsomme aktiviteter	Hele døgnet	80

Tabel 2:

Anvendelse	Kl.	A-vægtet lydtryksniveau	G-vægtet infralydniveau
		(10-160 Hz), dB	dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende	18-7	20	85
	7-18	25	85
Kontorer, undervisningslokaler, og lignende støjfølsomme rum	Hele døgnet	30	85
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	35	90

Lys

Lys i staldene er tændt efter behov og styres af foderstyringssystemet. Der er lys i staldene i ca. 10 timer i døgnet i vinterhalvåret og ca. 2 timer i døgnet i sommerhalvåret. Tidsrummet kan dog variere.

Lys i staldene kan ses fra vinduerne i siden af bygningerne.

Al udendørsbelysning er udelukkende orienteringslys og tændes efter behov.

Det vurderes, at med det ansøgte projekt vil lyspåvirkning ikke vil blive en gene for de omkringboende.

Fluer og skadedyr

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme skadedyr. Forebyggelse sker bl.a. ved god orden og hygiejne i og omkring staldene. Evt. problemer bekæmpes omgående.

Det vurderes, at med det ansøgte projekt og håndteringen af forekomst af fluer og skadedyr, ikke vil blive en gene for de omkringboende.

Transport

Transporter forekommer i forbindelse med levering af foder, gødning, brændstof og andre forbrugsstoffer. Der sker desuden transporter i forbindelse med afhentning af levende og døde dyr samt intern på bedriften. Endelig er der transporter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Det vurderes, at antal transporter og at til- og frakørselsforholdene ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Driftsforstyrrelser og uheld

For at minimere risikoen for nedsivning af stoffer til grundvandet samt beskyttelse af det omgivende miljø, er der redegjort for procedure for minimering af uheld og minimering af gene og forurening ved uheld.

Redegørelse for mulige uheld:

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, driftsstop på foderanlægget, brand, uheld med eller ved gyllebeholderne, herunder f.eks. beskadigelse af gyllebeholderne ved strejfen eller påkørsel, eller på anden måde ved lækage eller overløb, der vil medføre udsivning af gylle.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der ved temperaturer i stalden på over 30 grader bliver sendt en besked til vagtansvarlig pr. mobiltelefonen. Såfremt vagtansvarlig ikke har omstillet sin mobil til alarmer, eller vedkommende af den ene eller anden årsag ikke tager imod alarmer, bliver den videresendt til ejer, og derfra videre til elektriker, der så kan agere på alarmer. Derudover får vagtansvarlig meddelelse pr. telefon ved andre typer af fejlmeldinger, herunder f.eks. totalt strømsvigt, på ventilationssystemet. Der er batteri på ventilationen, således at der ved ventilationsstop iværksættes nødventilation.

Såfremt der sker et totalt strømsvigt, hvilket vil medføre, at også drikkevandstilførslen til dyrene stopper, bliver der – ligesom ved ventilationssvigt – sendt besked direkte til vagtansvarliges mobiltelefon om problemet. Såfremt vagtansvarlig ikke har omstillet sin mobil til alarmer, eller vedkommende af den ene eller anden årsag ikke tager imod alarmer, er alarmrækkefølgen den samme som i ovenstående tilfælde.

Indlægsedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver alarmer aktiveret.

Hvis der sker spild af olie under påfyldning, eller hvis det der sker, ikke umiddelbart kan fjernes ved afgravning eller ved brug af sugemateriale (savsmuld eller grus), vil både Alarmcentralen (tlf. 112) og Miljøvagten blive kontaktet. Hvis der er mistanke om, at olie eventuelt kan sive ud af tanken, vil tanken blive tømt for olie. Såfremt det drejer sig om en mængde, som ejer ikke selv har mulighed for at fjerne, vil enten brandvæsenet eller en slamsuger, der må tage imod olieaffald, blive kontaktet, så tanken kan blive tømt. Såfremt der er sket spild, der ikke kan fjernes, vil både Miljøvagten og Alarmcentralen (tlf. 112) blive kontaktet.

Gyllebeholder og lagune er underlagt 10-års beholderkontrol, hvor en kontrollant kontrollerer beholderens tæthed og kabler over og under terræn. Derudover er gyllebeholderne placeret sådan, at den er under dagligt opsyn for eventuelle revner, rust på synlige kabler, gylleudsivninger og andet.

Ved påkørsel eller strejfen af gyllebeholderne med maskiner eller andet vil eventuelle revner blive tilset med det samme og udbedret straks. Hvis revnen ikke kan udbedres ved egen hjælp, vil beholderproducenten blive kontaktet om assistance.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget.

Hvis gyllebeholderen skulle springe, vil alarmcentralen på tlf.: 112 blive kontaktet øjeblikkeligt.

Ved driftsuheld, hvor der er sket, eller hvor der er fare for at ske en større forurening af omgivelserne, vil alarmcentralen straks blive kontaktet på tlf.: 112.

Der er udarbejdet en beredskabsplan.

Det vurderes at der er taget tilstrækkelige forholdsregler i tilfælde af et uheld, ved at der er en procedure for hvad der skal gøres i tilfælde af et uheld og for at minimere risikoen for uheld.

Egenkontrol

Der føres løbende E-kontrol over produktionen og foderforbruget.

Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.

Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Vand- og el-forbruget bliver fulgt løbende med henblik på at lokalisere eventuelle opståede fejl samt vurdere på muligheden for at reducere forbruget.

De tekniske installationer og hjælpemidler kontrolleres løbende for at imødegå driftsforstyrrelser og uheld.

Det sikres, at der er flydelag på gyllebeholder, og der føres logbog ifølge de gældende regler.

7.Følgevirksomheder

Affald

Ejendommen er tilsluttet kommunal affaldsordning.

Tom emballage fra medicin, der har været anvendt på ejendommen, bliver afleveret på kommunal modtagestation eller sendt retur med dyrlæge.

Døde dyr opbevares på spalter under kadaverkappe og i grønne containere på Havegårdvej 54.

Døde dyr afhentes efter behov. Opbevarings- og afhentningsplads er ikke synlig fra offentlig vej.

Råvarer og hjælpestoffer (opbevaring og forbrug)

Der er en 4000 l underjordisk fyringsolietank fra 2004 i hjørnet mellem kontor (13) og klimastald (1). Derudover er der 2 dieselolietanke. Se beredskabsplan for placering. Der tankes maskiner fra tanken på i maskinhuset.

Der er placeret en blå tank på 20.000 l udenfor vestgavlen på klimastalden (1). Tanken er til dangødning og vand.

Sprøjteudstyr og pesticider opbevares i maskinhuset. Pesticider opbevares i aflåst rum.

Der opbevares flydende gødning på ejendommen.

Brugen af naturressourcer.

Ansøger har oplyst følgende anslåede årlige forbrug af vand og energi, se tabel 5.

	(mængde/år)
Elforbrug (kWh)	290.000
Vandforbrug (m ³ , stalde)	20.000
Olieforbrug (l)*	0

Tabel 5. Ejendommens forbrug af el, vand og olie.

*Anvender flisfyring.

Forbruget vil variere afhængig af det specifikke dyrehold.

Energiforbruget anvendes til belysning, ventilation, foderforarbejdning m.v. samt til opvarmning og udtørring.

Ejendommen forsynes med vand fra Diernæs Sdr. Vilstrup Strands vandværk.

Af vandbesparende teknikker kan fx nævnes: Der er installeret integreret drikkenipler i foderautomaterne. Der anvendes iblødsætning før vask og vask med højtryksrensere og koldt vand.

Af energibesparende teknikker kan fx nævnes: Der bliver anvendt lavenergibelysning i alle stalde. Der sker rengøring af ventilationssystemerne i forbindelse med almen vask og rengøring efter hvert hold, hvilket begrænser modstanden.

Der er hele tiden fokus på at minimere vand- og energiforbrug, både i forbindelse med daglig drift men også ved udskiftning af teknikker der forbruger vand eller energi. Det vurderes derved at brugen af naturressourcer sker på en forsvarlig måde.

Spildevand

Afløbsforhold er uændret.

Spildevand fra rengøring af stalde afledes til gyllebeholder. Sanitært spildevand fra bedrift og stuehus afledes til trixtank og sivdræn.

8. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

BAT - Ammoniak

Projektets BAT-emissionsniveau er beregnet i husdyrgodkendelse.dk. BAT-emissionsniveauet er overholdt.

BAT - Nitrat

Miljøstyrelsen har i Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik for husdyrbrug fra maj 2011 redegjort for, hvorfor de vurderer, at det niveau, som er opnåeligt ved anvendelse af BAT i relation til udvaskning af nitrat ved anvendelse af husdyrgødning i marken allerede er opnået via krav, som er fastsat i lovgivningen.

Ansøger tilslutter sig Miljøstyrelsens vurdering.

BAT – Fodringsstrategi

Ansøgers redegørelse:

- Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.
- Der udarbejdes foderplaner i samarbejde med rådgiver og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring. Herved optimeres fodringen så unødigt forbrug af råvarer undgås.
- Der er faste aftaler til levering af foder.
- Foderanlæg justeres jævnlige, således at udfodret mængde svarer til dyrgruppen og unødigt foderspild minimeres.
- Der fasefodres.
- Fytase anvendes i blandingerne hvor det vurderes fordelagtigt.

BAT - Management

Ansøgers redegørelse:

- Danish Crowns "Code of Practice" er indført. Heri indgår afsnit om bortskaffelse af døde dyr, miljøbeskyttelse og etiske regler for svineproduktion.
- Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet.
- Antallet af dyr optælles en gang årligt ved kalenderårets slutning og indberettes til CHR-registret.
- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.
- Der er lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.
- Mekanisk udstyr så som ventilationsanlæg og foderanlæg, kontrolleres dagligt for funktionssvigt af medarbejderne i stalden. Der er serviceaftaler med leverandørerne på alle ventilationsanlæg og nødopluk, -således årlige tilsyn med anlæggene og styringer.
- Branchekoden fra dansk landbrug omhandlende "god produktionspraksis i primærproduktionen" følges.
-

BAT - Forbrug af vand og energi

Ansøgers redegørelse:

Energi- og vandforbrug:

- Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover bruges en mindre andel af vandet til rengøring i staldene.
- Der anvendes udelukkende drikkekopper / drikkenibler over trug, hvorved vandspild undgås.
- Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende.
- Elektricitet anvendes til lys, foderanlæg og ventilation.
- Et godt klima i staldsektionerne opretholdes af ventilationen, der har et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, hvilket sikrer mod unødvendig drift af ventilatorerne.

Ventilationen vedligeholdes og rengøres efter behov, så optimal effekt opretholdes, og energispild undgås.

- Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet.

BAT – Opbevaring af husdyrgødning

Ansøgers redegørelse:

- Der er flydelag af halm på gyllebeholderen og lagunen er lukket, så lugt og ammoniakfordampning begrænses. Tilstand og vedligehold dokumenteres med logbog.
- Beholderne kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger og dens vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- Lagrene tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, og gyllen omrøres kun i forbindelse med tømning eller overpumpning til vogn.
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Samlet vurderes det at projektet lever op til BAT indenfor punkterne, ammoniak, nitrat, fodringstrategi, management, vand og energi og opbevaring af husdyrgødning, blandt andet baseret på punkterne i BREF-dokumentet og lovgivningskravene.

Fravalg af teknologier

- Biologisk luftvasker anvendes for at reducere lugt. Anlægget har ikke problemer med at overholde de ved lov fastsatte genegrænser til nabo, samlet bebyggelse eller byzone.
- Ændring af ventilationsafkast foretages primært for at ændre på lugtudbredelsen omkring anlægget. Anlægget har ikke problemer med at overholde de ved lov fastsatte genegrænser til nabo, samlet bebyggelse eller byzone.
- For at opnå den fulde udnyttelse af kemisk luftvaskerne skal der sendes betydelige mængder luft gennem. Det betyder for det konkrete projekt at man skulle samle afkast fra flere sektioner for at få den fulde udnyttelse af rensere. En sådan samling af afkast kan rent teknisk være vanskeligt, når man arbejder med mange mindre sektioner, der hver for sig har et meget lavt luftskiftebehov. Kemisk luftvaskeren er valgt fra af tekniske årsager og derfor ikke vurderet rent økonomisk.
- Gyllekøling er fravalgt i de eksisterende stalde, da etablering af gyllekøling vil medføre, at alt inventar og gulv skal brydes op. Det er som nævnt i BAT-bladet om "Køling af gyllen i svinestalde", derfor ikke umiddelbart muligt, at der etableres gyllekøling i eksisterende stalde.
- Indenfor slagtesvinebrug har svovlsyrebehandling af gylle betegnelsen BAT jf. BAT-blad Sl.St.01:v1.05-09. Et gylleforsuringsanlæg har en anlægsomkostning på ca. 1.000.000 kr, og en levetid på ca. 10 år. Der er ikke erfaringer eller data fra praksis, som understøtter dette, så vurderingen er foretaget ud fra et aggressivt miljø (syre). Forsuringsanlægget kan medføre voldsomme lugtgener (svovlbriender). Der regnes med driftsomkostninger i størrelsesordenen 100.000 kr til svovlsyre/år og 15-20.000 i elomkostninger årligt. Tal fra praksis tyder dog på, at netop syreomkostningen nærmere er dobbelt så stor som antaget i teknologibeskrivelsen, og VSP har ydermere i forbindelse med høringen af samme påpeget, at anlægget ikke er driftssikkert. Ålborg Portland har lavet forsøg med svovlsyre og betonkvalitet, og har man stalde fra omkring år 2000 og tidligere garanterer de ikke at betonen holder. Man kendte for lidt til betonkvaliteten på det tidspunkt og havde ikke i tankerne, at det skulle holde til svovlsyre. Da der er tale om eksisterende stalde er med en

betonkvalitet, der ikke er møntet på at tåle svovlsyre i større mængder, skønnes det ikke at være en løsning at etablere gylleforsuring på denne ejendom.

9. Tiltag ved ophør

Ved ophør af produktionen fra ansøgers side vil produktionen formentlig blive fortsat af en ny ejer. Hvis produktionen ophører, vil gødnings- og ensilageanlæg blive tømt og rengjort.

Det vurderes at ovennævnte er tilstrækkeligt til at undgå forureningsfare.

Alternative løsninger

Den ansøgte placering af klimacontaineren er valgt, idet den giver den optimale løsning indenfor de eksisterende fysiske rammer, som landmanden har til rådighed.

Da øvrige ændringer sker i eksisterende bygninger er der ikke taget stilling til alternative placeringer.

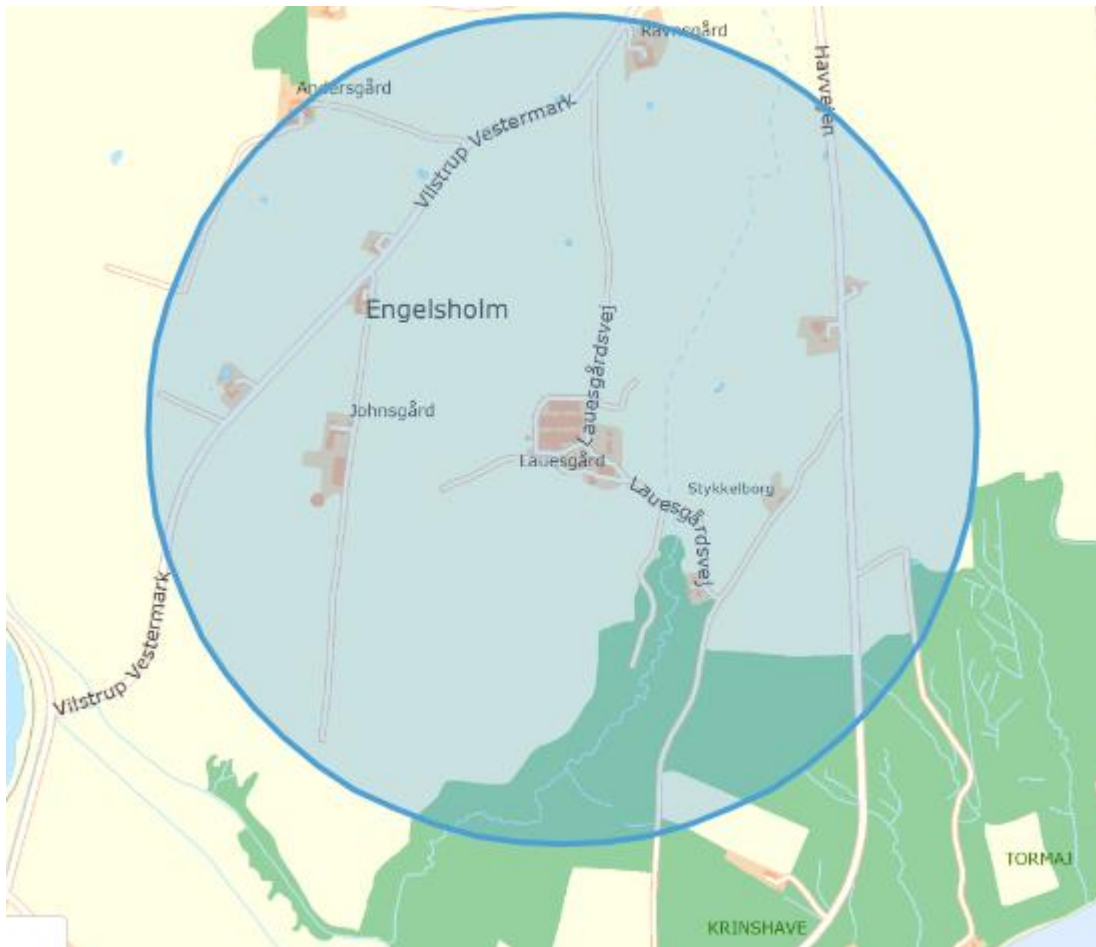
Det vurderes at det valgte projekt tager hensyn til omgivelserne (naboer m.m.), miljøet og husdyrbruget.

Haderslev Kommunes kommentar:

Miljøkonsekvensrapportens afsnit om ammoniakemission og om lugt er ikke opdateret i henhold til ansøgningens version 2, men udarbejdet efter ansøgningens version 1, hvilket dog ikke ændrer på konklusionen, at lovgivningens krav bliver overholdt.

Bilag 4: Lugtkonsekvenszonen

Miljøportalens arealinfo. © Geodatastyrelsen | © SDFE | © COWI

Lugtkonsekvensradius er 878 m.

Bilag 5: BAT redegørelse

Lauesgårdsvej 11, 6100 Haderslev.

Redegørelse for BAT

Anlæg

I forbindelse med ansøgningen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. §12 er der foretaget en vurdering af anvendte virkemidler til begrænsning af skadelig miljøpåvirkning. Desuden er foretaget en vurdering af begrundelser for fravalg af virkemidler. Vurderingen har til hensigt at belyse, om der på ejendommen / bedriften er anvendt bedst tilgængelig teknik, dvs. en teknik som under indtryk af økonomisk proportionalitet i videst mulig omfang begrænser skadelige miljøpåvirkninger.

De vigtigste anvendte virkemidler er:

Virkemiddel	Effekt
<p>Staldsystemer</p> 	<p>Bygning 1 Eksisterende klimastald til søer</p> <p>Bygning 1-1 Nr klimacontainer til søer</p> <p>Bygning 2 Eksisterende farestald</p> <p>Bygning 3 Eksisterende løbeafdeling</p> <p>Bygning 4 Eksisterende drægtighedsstald</p> <p>Bygning 5 Eksisterende ooltestald.</p> <p>Bygning 6 Eksisterende klimastald til søer</p> <p>Bygning 7 Grilstatik oå 1227 m² ooført i 1995.</p> <p>Bygning 8 Grilstatik oå 5000 m² ooført i 2005.</p> <p>Bygning 9 Maskinhus</p> <p>Bygning 10 Foderlade</p> <p>Bygning 11 Ritlade</p> <p>Bygning 12 2 kornloar oå hver 1330 m² ooført i 2003.</p> <p>Bygning 13 Kontor</p> <p>Bygning 14 Hæstebokse.</p>
<p>Mere effektiv fodring</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Fytase ❖ Fasefodring 	<p>Søerne fasefodres (diegnings- og drægtighedsblanding). Smågrisene fasefodres (flere blandinger). I det omfang det er økonomisk optimalt og dyrevelfærdsmæssigt forsvarligt tilsættes fytase til blandingerne.</p>
<p>Overbrusningsanlæg</p>	<p>Der overbruses i alle staldafsnit, hvor det er lovpligtigt med overbrusning. Overbrusningen giver forbedret godeadfærd hos grisene, således at overfladen med potentiel ammoniakfordampning bliver mindre.</p> <p>Overbrusningen/temperaturregulering er lovpligtig i hht. Lov om indendørs hold af søer, smågrise og slagtesvin, -der er derfor ikke lavet økonomiske afvejninger af alternativer.</p>

Management	<p>Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.</p> <p>Danish Crowns "Code of Practice" efterleves. Heri indgår afsnit om bortskaffelse af døde dyr, miljøbeskyttelse og etiske regler for svineproduktion.</p> <p>Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnets. Antallet af dyr optælles en gang årligt ved kalenderårets slutning og indberettes til CHR-registret.</p> <p>Der er arbejdsplaner for hvert staldafsnit for at optimere arbejdsrutinerne og gøre dem overskuelige for den enkelte medarbejder.</p> <p>Der er udarbejdet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.</p> <p>Mekanisk udstyr, så som ventilationsanlæg og foderanlæg, kontrolleres dagligt for funktionssvigt af medarbejderne i stalden. Det er en del af dyrlægens egenkontrolprogram, at alle ventilationsanlæg og nødopluk kontrolleres årligt.</p> <p>Brankekoden fra dansk landbrug omhandlende "god produktionspraksis i primærproduktionen" følges.</p>
Vand- og energiforbrug	<p>Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover bruges en mindre andel af vandet til rengøring i staldene.</p> <p>Alle drikkepipler er placeret i foderautomater således at spildt vand opsamles i foderkrybben og vandspild undgås.</p> <p>Lovpligtig overbrusning.</p> <p>Der rengøres ugentligt i staldene. Der desinficeres 12 gange årligt. Gangarealerne rengøres hver uge. Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende.</p> <p>Efter hvert hold søer i farestaldene vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget. Drægtighedsstalden vaskes 1 gang årligt. Klimastaldene vaskes efter hvert hold smågrise (6-7 x år).</p> <p>Poltestalden vaskes efter hvert hold polte (ca. 4 x årligt).</p> <p>Elektricitet anvendes til lys, foderanlæg og ventilation.</p> <p>Et godt klima i staldsektionerne opretholdes af ventilationen, der har et temperatur- og fugtighedsreguleret styringsystem, hvilket sikrer mod unødvendig drift af ventilatorerne. Ventilationen vedligeholdes og rengøres efter behov, så optimal effekt opretholdes, og energispild undgås.</p> <p>Der anvendes lavenergipærer i varmelamperne.</p> <p>Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnets.</p>

Husdyrgødningsoptagning

Der er tæt flydelag på gylletanken og lagunen er lukket, så lugt og ammoniakfordampning begrænses. Tilstand og vedligehold dokumenteres med logbog. Beholderne kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger og dens vægge er tætte og

Side 2 af 4.

beskyttede mod tøring. Lagrene tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, og gyllen omrøres kun i forbindelse med tømming eller overpumpning til gyllevogn. Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Andre BAT-teknologier er fravalgt med følgende begrundelser:

Virkemiddel	Begrundelse for fravalg
Biologisk luftvasker	<p>Biologisk rensning af ventilationsluft kan reducere emissionen af ammoniak og lugt fra svinestalde. Effekten er dog ikke dokumenteret i forbindelse med rensning af ventilationsluft fra sotalde, og det vides ikke, om man kan forvente samme reduktionsgrad, som der er fundet i forbindelse med rensning af ventilationsluft fra slagtesvinestalde. Danske undersøgelser har vist, at tilstopning af filtret forekommer mere eller mindre hyppigt. Tilstopning er kritisk, idet det påvirker rensningseffektiviteten, energiforbruget og øger risikoen for driftsproblemer i stalden i form af blandt andet dårligt indeklima og forringet dyrevelfærd.</p> <p>Spærkonstruktionen på staldene er ikke udført, så den vil kunne bære luftrensere.</p> <p>Anlægget har ikke problemer med at overholde de ved lov fastsatte genegrænser til nabo, samlet bebyggelse eller byzone. Luftvaskeren er derfor fravalgt.</p>
Benzoesyre i foderet	<p>Benzoesyre anvendes som virkemiddel til reduktion af ammoniak. Benzoesyre anvendes alene til smågrise og slagtesvin, så det er ikke relevant i en sobesætning. Benzoesyre er ikke længere et virkemiddel i relation til miljøgodkendelser.</p>
Ændring af ventilationsafkast	<p>Ændring af ventilationsafkast foretages primært for at ændre på lugtudbredelsen omkring anlægget.</p> <p>Anlægget har ikke problemer med at overholde de ved lov fastsatte genegrænser til nabo, samlet bebyggelse eller byzone.</p>
Kemisk luftvasker	<p>Luftmodstanden gennem filteret og driften af vandpumper mv. medfører et øget energiforbrug afhængigt af luftrensere og mængden af luftrensning. Der er ikke foretaget afprøvninger af kemisk luftrensning med syre i forbindelse med sotalde i Danmark, hvorfor der ikke foreligger oplysninger om forbruget af energi eller vand til luftrensning ved denne stalddtype. De økonomiske beregninger er derfor foretaget på baggrund af oplysninger fra leverandør.</p> <p>Spærkonstruktionen på staldene er ikke udført, så den vil kunne bære luftrensere.</p> <p>Den krævede ammoniakreduktion løses ved anvendelse af andre virkemidler. Luftvaskeren er derfor fravalgt.</p>
Gylleseparation	<p>Anvendelse af separation udløses oftest af et ønske om at reducere harmoniareal til produktionen. Da det hidtil har vist sig muligt at afsætte gylle i området fravælges denne løsning. Der er ydermere ingen arealer i ansøgningen.</p>
Gylleforsuring	<p>Forsuring af svinegylle er beskrevet i teknologibeskrivelsen (Sl.St.02:v2.04-09). Syretilsætning er fravalgt, da der er usikkerhed om betonen i gyllekanalerne er af en styrke, der kan tåle syrepåvirkningen. Syretilsætning vil endvidere kræve væsentlige ombygninger af staldene, hvilket vil være alt for dyrt.</p> <p>Der er linespil i drægtighedsstaldene. Gylleforsuring kan ikke etableres</p>

Side 3 af 4.

	<p>i stalde med linespil.</p> <p>Det medfører at der ikke er tale om proportionalitet ved indførelse af denne teknologi på ejendommen, og teknologien kan derfor ikke betegnes som BAT på denne ejendom.</p>
--	--

Bilag 6: Naturvurdering

Ansøgers tekst

Samlet emission: **4309,0** (kg NH₃-N/år) Meremission (8 års-drift): **11,2** (kg NH₃-N/år) Meremission (nudrift): **11,2** (kg NH₃-N/år)

Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Potentiel ammoniakfølsom skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	1,4
§3 mose (S)	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1
§7	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Strandeng habitatnatur	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Elle og Askeskov (habitatnatur)	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0
Sø (N)	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,5
Sø (Ø)	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	1,7

Haderslev Kommunes vurdering

Beskyttede naturtyper efter Husdyrbrugloven

Husdyrbrugloven³ og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁴ definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper:

- Kategori 1 natur (§ 7, stk. 1, nr. 1) omfatter en række bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (opremset i bekendtgørelsens bilag 3 D) beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende inden for et Natura 2000-område.
- Kategori 2 natur (§ 7, stk. 1, nr. 2) omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.
- Kategori 3 natur omfatter ammoniakfølsomme naturtyper (heder, moser, overdrev og skove) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

³ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. – LBK nr 1020 af 06/07/2018

⁴ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug – BEK nr 1380 af 30/11/2017

Tabel 1: Ammoniakdeposition til kategoriseret natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Merdeposition 8 års-drift (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)
<i>Kategori 1</i>				
Skovnaturtyper i Pamhule	6,7 km NV	0	0	0
<i>Kategori 2</i>				
Overdrev	7,5 km N	0	0	0
<i>Kategori 3</i>				
Pot. N-følsom skov	296 m SØ	0	0	1,4
Mose	742 m S	0	0	0,1

Anlæggets beliggenhed i forhold til kategoriseret natur er vist på bilag 6a og 6b.

Kategori 1 natur

Totaldepositionen må maks være 0,2-0,7 kg N/ha/år jf. § 25 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 1 er en aske- og elleskov 6,7 km nordvest for det ansøgte projekt. Skovnaturtypen modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes på den baggrund, at den ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 2 natur

Totaldepositionen må maks være 1 kg N/ha/år jf. § 26 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 2 er et overdrev, som findes ca. 7,5 km nord for det ansøgte projekt. Overdrevet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes derfor, at overdrevets naturtilstand ikke vil ændre sig som følge af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 3 natur

Der kan stilles krav til merdepositionen efter § 35 stk 2-5 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Kravet kan dog ikke være under 1 kg N/ha/år jf. § 28 i samme bekendtgørelse.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 3 er en pot. Ammoniakfølsom skov og en mose som findes hhv. ca. 296 m sydøst og ca. 748 m syd for anlægget.

Ingen af naturtyperne modtager, ifølge beregninger i husdyrgodkendelse.dk, en øget deposition i forbindelse med det ansøgte og en samlet deposition på hhv. 1,4 kg N/ha og 0,1 kg N/ha/år. Se tabel 1 og ansøgers tekst. Da naturområderne ingen merdeposition modtager er husdyrbruglovens krav overholdt. Det vurderes på den baggrund, at tilstanden ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens⁵ § 3 omfatter søer større end 100 m², udpegede vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af arealer, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne forpligtelse påhviler til en hver tid ejeren af arealet. I følge Husdyrbruglovens⁶ § 23 skal kommunen i sin vurdering varetage hensynet til natur, der er beskyttet mod tilstandsændringer.

Tabel 2: Ammoniakdeposition til § 3 natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition Nudrift (kg N/ha/år)	Merdeposition 8 års-drift (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)
Sø Ø	280 m Ø	0	0	1,7
Sø N	325 m N		0	0,5

Anlæggets beliggenhed i forhold til § 3 natur er vist på bilag 6c.

De nærmest beliggende § 3 beskyttede naturområder, som ikke er kategoriseret natur, er to søer, som findes hhv. ca. 280 m nord for anlægget og 325 m nord for anlægget. Se ovenstående tabel 2. Søerne modtager en ingen merdeposition af ammoniak fra anlægget og en begrænset totaldeposition. Det vurderes på den baggrund at søernes tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Lauesgårdvej 11.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper og arter efter habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen⁷ udpeger en række internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder kaldes Ramsarområder, Fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder alt efter, om de er beskyttet efter Ramsarkonventionen eller efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver, og de tre typer områder går under fællesbetegnelsen Natura 2000-områder. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte naturtyper

⁵ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse – LBK nr. 934 af 27/06/2017

⁶ Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv af husdyrbrug – LBK nr. 1020 af 06/07/2018

⁷ Bekendtgørelse om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – BEK nr. 926 af 27/06/2016

og i Danmark hjemmehørende arter. De udpegede arter omtales normalt som bilag IV-arter, fordi de er opført på habitatdirektivets bilag IV. Ifølge Habitatbekendtgørelsen er kommunen forpligtet til at lave en række vurderinger i forhold til Natura 2000-områderne og bilag IV-arterne, før den kan udstede en miljøgodkendelse efter Husdyrbrugloven:

§ 6, stk. 1: Kommunen skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt

§ 10, stk. 1: Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- *beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a) eller*
- *ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier*

Tabel 3: Natura 2000-område i nærheden af anlægget

Natura 2000-område	Afstand til anlæg
<i>Pamhule Skov og Stevning Dam</i>	6,2 km NV
<i>Lillebælt</i>	6,8 km NØ

Natura 2000

Anlæggets beliggenhed i forhold til Natura 2000-områder er vist på bilag 6d.

De nærmeste beliggende Natura 2000-områder er nr. 92 Pamhule Skov og Stevning Dam, som omfatter habitatområde nr. 81 og fuglebeskyttelsesområde nr. 59 og område nr. 112 Lillebælt, som omfatter habitatområde H96 og fuglebeskyttelsesområde F47. Natura 2000-områderne findes ca. hhv. 6,2 km nordvest og 6,8 km nordøst for anlægget. Se tabel 3.

Bilag IV arter

Anlæggets beliggenhed i forhold til registrerede bilag IV-arter er vist på bilag 6d. De potentielt forekommende bilag IV-arter i Haderslev Kommune er beskrevet i bilag 6e. I det følgende vurderes forekomsten af bilag IV arter, med naturligt udbredelsesområde i nærheden af anlægget.

Padder

Følgende bilag IV-padder har i henhold til faglig rapport nr. 635 naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune: Spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse og stor vandsalamander.

Ifølge Danmarks indberetning til EU er bilag IV-padderne, som har naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune, præget af tilbagegang, og bevaringsstatus er generelt vurderet som ugunstig eller usikker. Undtagelser herfra er dog bestandene af spidssnudet frø i den vestlige del af kommunen samt bestanden af stor vandsalamander i den østlige del af kommunen, som vurderes at have gunstig bevaringsstatus. Forurening af søer udgør en trussel mod alle de nævnte arter, ligesom pesticider og næringsstoffer truer flere arter.

I området omkring anlægget findes der ingen padderegistreringer inden for 1000 m fra ejendommen, men der er mange naturlige mindre søer og der er registreret løvfrøer adskil-

lige steder ved Slivso, Diernæs Made og ved Sdr. Vilstrup, som findes indenfor 1,5-2 km fra ejendommen.

Ingen af søerne i området omkring anlægget vil som følge af projektet blive påvirket af en merdeposition af ammoniak eller en totaldeposition større end 1,5 kg N/ha/år. Ifølge DMU notat af 26/06 2005 er der ingen målbar ændring af § 3 natur ved en afsætning af ammoniak på mindre end ca. 1 kg N/ha/år. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for bilag IV-padder ikke vil blive beskadiget eller ødelagt af ammoniak fra anlægget..

Andre bilag IV-arter

Udover padderarter kan der også jf. Håndbog om bilag IV arter findes flere arter af flagermus, samt markfirben i området omkring ejendommen. Projektområdet ligger derimod ikke indenfor birkemusens, odderens, snæbelens eller marsvinets udbredelsesområde. Birkemus registrerede udbredelsesområde findes midt i Haderslev Kommune, odder og snæbel findes i nogle af de vestvendte vandløbssystemer og marsvin findes i Lillebælt. Der er ingen konkrete registreringer af bilag IV-arter i nærheden af Nautrup 5.

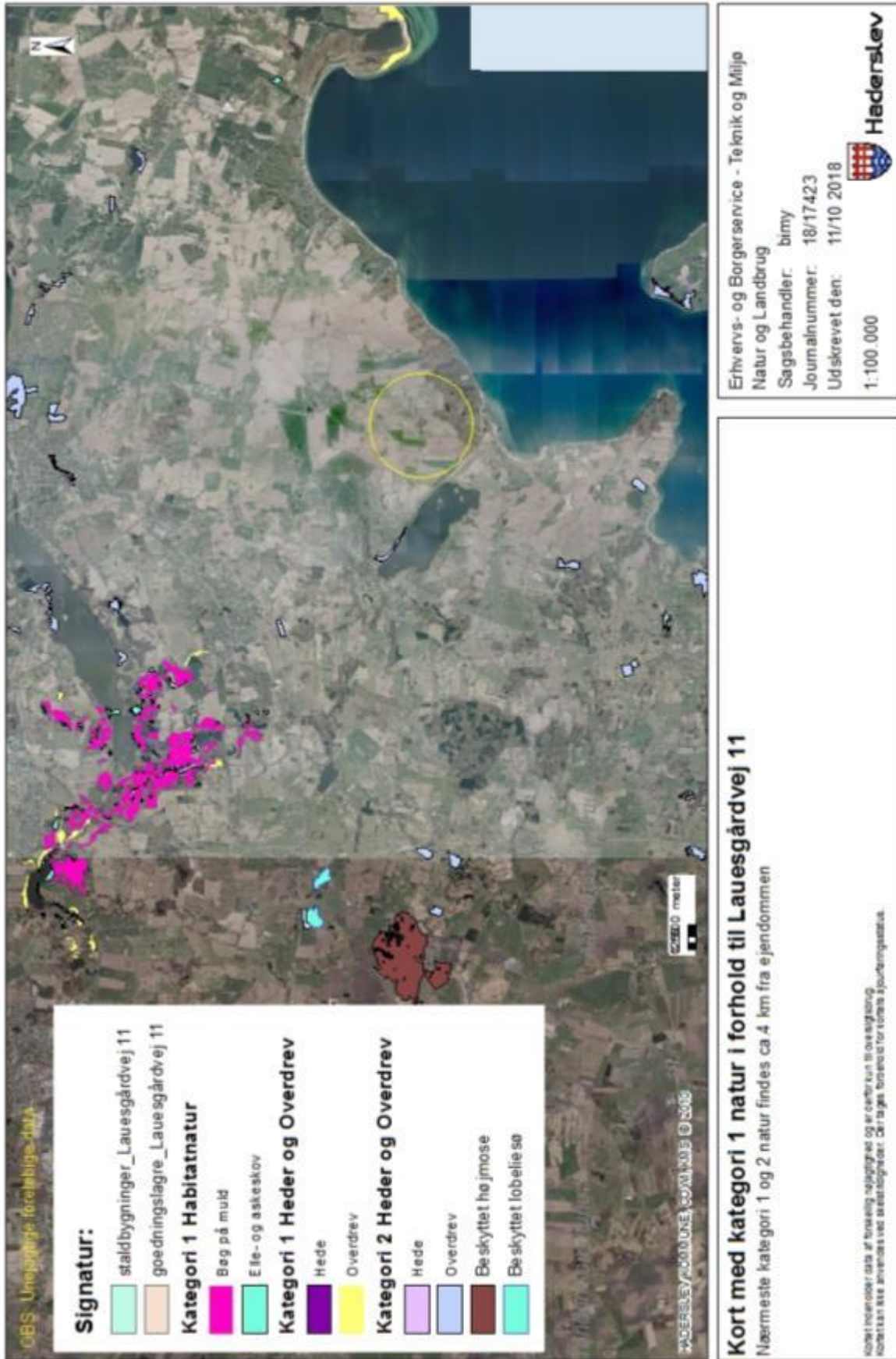
Markfirbenets levevilkår og dermed udbredelsesområde vil kunne påvirkes af projekter, som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger samt levende hegn kunne påvirke arternes yngle- og rasteområder. Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Da projektet ikke indebærer ændring på de opdyrkede eller ikke opdyrkede arealer, ændring af jord- og stendiger, levende hegn, fældning af gamle træer eller nedrivning af ældre bygninger eller i øvrigt ændrer på forhold, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus eller markfirben. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for de nævnte potentielt forekommende bilag IV-arter ikke vil blive beskadiget eller ødelagt, som følge af de ansøgte ændringer på ejendommen.

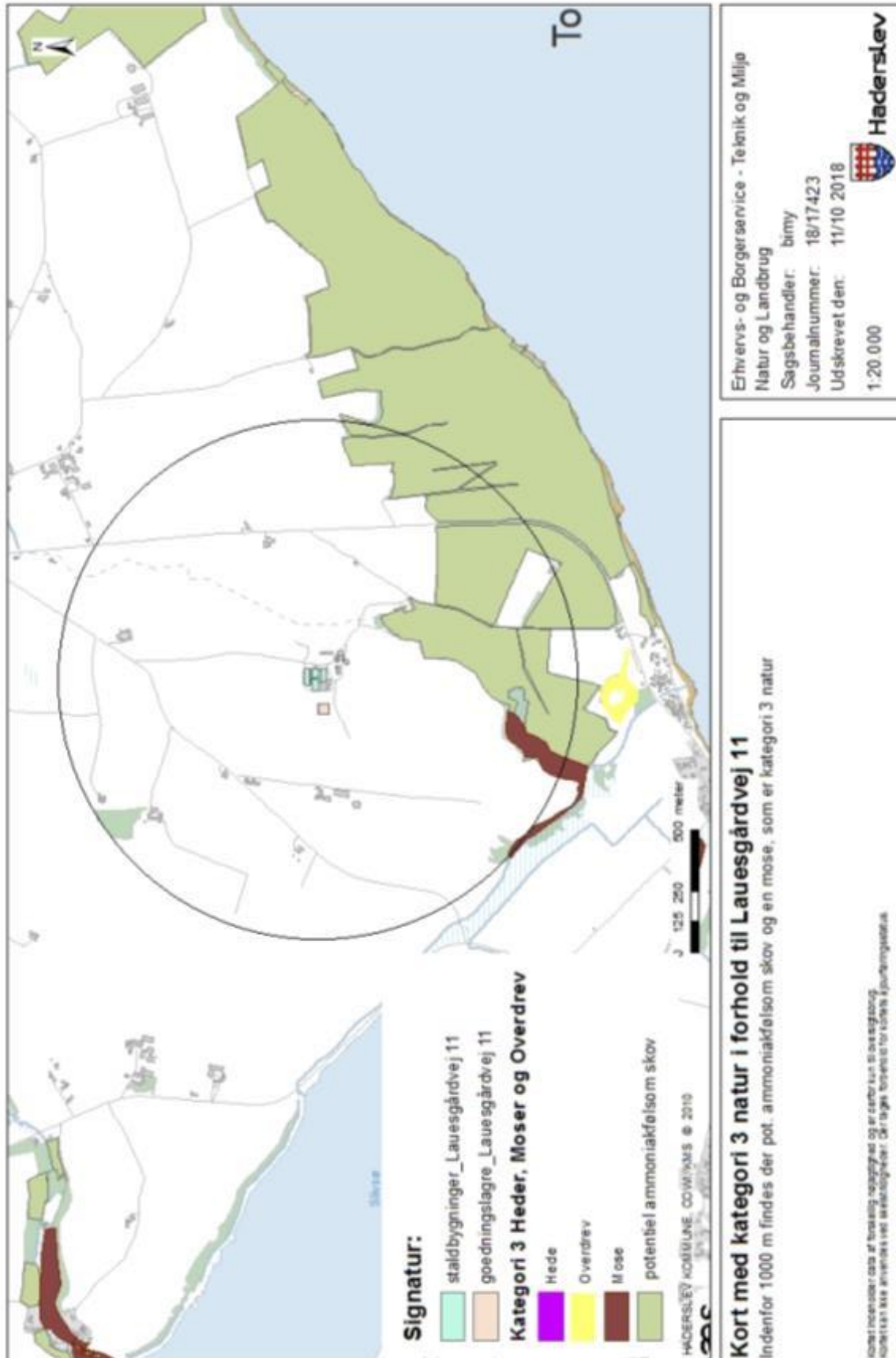
Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra anlæggets ammoniakdeposition er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 samt § 10, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen regler herom.

Bilag 6a – Kort over kategori 1 og 2 natur ved anlæg

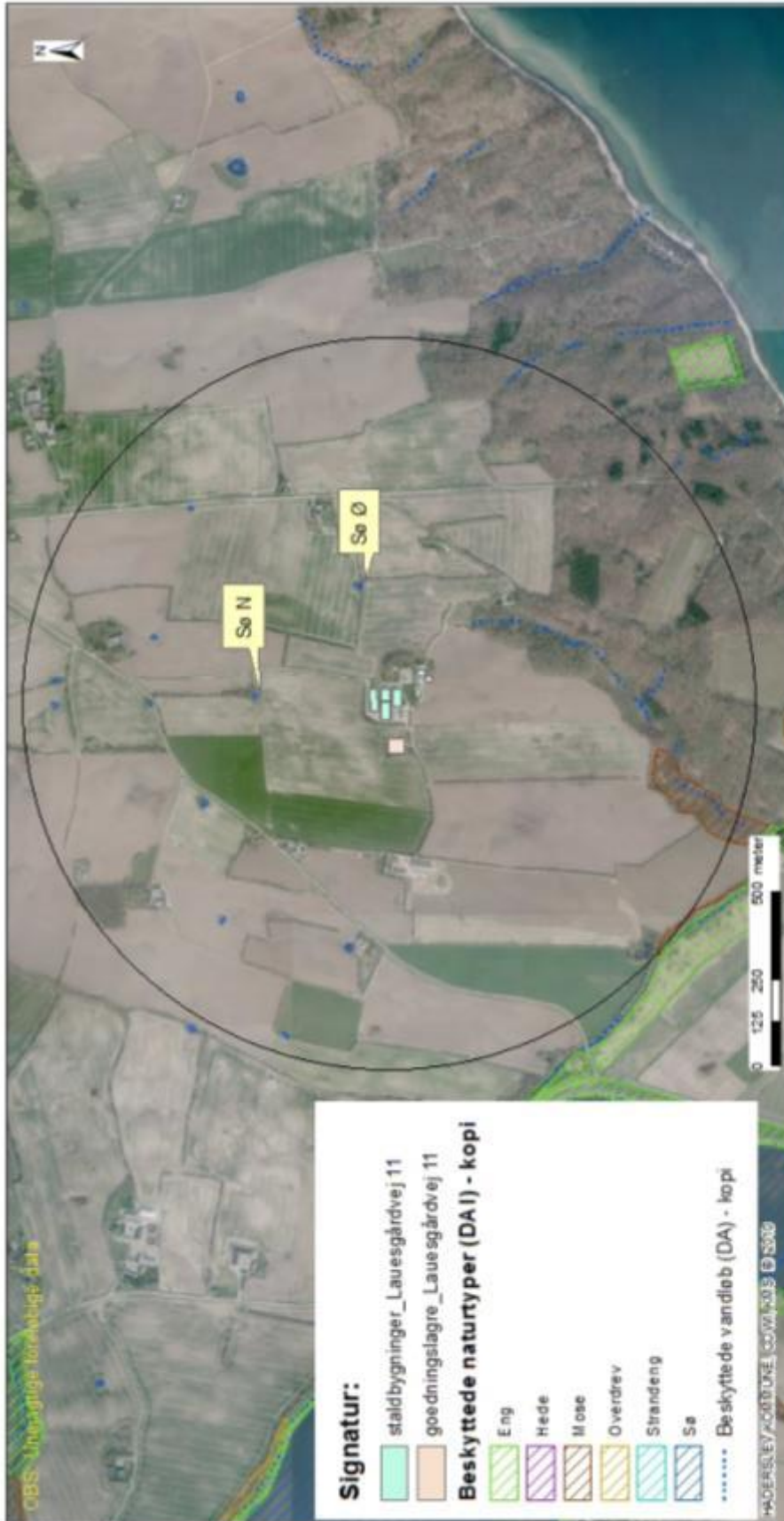

Bilag 6b – Kort over kategori 3 natur ved anlæg

Bilag 6c – Kort over § 3 natur ved anlæg

Erhvervs- og Børgerservice - Teknik og Miljø
 Natur og Landbrug
 Sagsbehandler: bimy
 Journalnummer: 18/17423
 Udskrivet den: 11/10 2018

Haderslev

1-15.878

Kort med § 3 natur jf. naturbeskyttelsesloven i forhold til Lauesgårdvej 11
 Indenfor 1000 m findes der en del vandhuller, som er § 3 natur

Kortet er udarbejdet på baggrund af data fra Danmarks Miljøundersøgelser og er derfor kun til orienteringsformål. Korte kan ikke anvendes ved retssag. For flere oplysninger kontakt os på 74 60 60 60.

Bilag 6d - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster ved anlæg

Bilag 6e – Potentielle bilag IV arter

Bilag IV-arterne omfatter følgende arter: (i) pattedyr med arter af småflagermus, gnavere, rovdyr og hvaler, (ii) krybdyr med arter af skildpadder og Markfirben, (iii) padder med arter af halepadder og springpadder, (iv) fisk med arten Snæbel, (v) insekter med arter af biller, sommerfugle, og guldsmede, (vi) bløddyr med arten Tykskallet malermusling, samt (vii) planter omfattende arterne Enkelt månerude, Vandranke, Liden Najade, Fruesko, Mygblomst, Gul stenbræk og Krybende Sumpskærm.

Herunder følger en gennemgang af de Bilag IV-arter, som kan have yngle- og rasteområde i Haderslev Kommune, eller som kan påvirkes af projekter heri, samt en overordnet vurdering af hvilke projekter der påvirker disse arter.

Flagermus

Frynseflagermus (*Myotis nattereri*) er fundet i alle landsdele, men arten er ret sjælden. Den yngler i huse og hule træer og er ofte knyttet til løvtræsbevoksninger, hvor den søger føde langs hegn og skovkanter. Rasteområder er kældre, kassematter og kalkgruber.

Vandflagermus (*Myotis daubentoi*) er almindelig og udbredt i næsten hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland. Arten er hovedsageligt fundet i det nordlige og østlige Jylland, og omkring Limfjorden. Arten er dog registreret på 5 lokaliteter i Sønderjyllands Amt, og det vides ikke om den findes i området omkring ejendommen. Arten søger føde over søer og søer, og hviler og overvintrer i træer med hulheder, revner eller sprækker, kalkminer og under stenbroer.

Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) er almindelig over hele landet med undtagelse af Bornholm, det vestlige Jylland og nogle mindre øer. Arten er fundet på flere lokaliteter i Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov.

Langøret flagermus (*Plecotus auritus*) er relativt almindelig over hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland, vestligste Fyn og Lolland, Langeland og nogle mindre øer. Der er dog kun få observationer i Sydjylland, men flagermusen er svær at finde, så den kan være overset. Flagermusen holder oftest til i bygninger såsom lader og på kirkeloftet, og foretrækker afvekslende kulturlandskaber med gårde, haver, parker, alléer og små løvskove.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) er almindelig med undtagelse af Nordvestjylland og Nordøstsjælland. Sydflagermus har en tæt bestand i Sønderjylland, og det er sandsynligt, at arten findes i området. Flagermusen har udelukkende kvarter i bygninger året rundt og jager langs skovbryn, åbninger mellem træer og andre steder med mange insekter.

Brun flagermus (*Nyctalus noctul*) er relativt almindelig på øerne og i det østlige Jylland. Den er kendt fra enkeltobservationer på flere lokaliteter i det sydvestlige Jylland. Det er muligt, at der findes eksemplarer i området. Arten yngler og raster kun i gamle løvtræer. Den jager over åbent agerland, søer og over skov.

Skimmelflagermus (*Vespertilio murinus*) findes på spredte lokaliteter rundt om i landet, og er observeret enkelte gange omkring Haderslev. Artens yngleområde er menneskelig bebyggelse, og dens ses ofte jage i lyset af store gadelamper som tiltrækker insekter. Rasteområder er ligeledes bygninger.

Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) er observeret med spredte forekomster i det meste af landet, og herunder også i Haderslev Kommune. Dens yngleområder er huse og hule træer.

Arten er stærkt tilknyttet ældre løvtræer, hvor den jager i de åbne rum under kronerne. Rasteområder er formentlig de samme som yngleområderne.

Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) findes især i løvskovsrige egne, og er derfor særlig udbredt i Østjylland og Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov. Den er registreret flere gange i udkanten af Haderslev Kommune.

Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Birkemus (*Sicista betulina*)

Arten er registreret mellem Spangså og Revsø skov samt ved Hammelev og Østerskov. Birkemusens sommeropholdssteder er naturområder med et tæt urtelag og i umiddelbar tilknytning til våd natur. Vinteropholdssteder er tørre naturområder som diger, overdrevschrænter og højtliggende hede- og plantageområder, dvs. områder som er karakteriseret ved at være relativt uforstyrrede. Birkemusen må således forventes at kunne forekomme på lokaliteter, hvor ovennævnte naturtyper grænser op til hinanden, og hvor der er rigelig føde i form af insekter.

I birkemusens udbredelsesområde vil projekter som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer kunne påvirke artens levevilkår. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Odder (*Lutra lutra*)

Findes i alle større vandløbssystemer helt ned til den dansk-tyske grænse. Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes i såvel stillestående som rindende vand, og både i saltvand og ferskvand, især søer og moser med store rørskovsområder. Om dagen opholder den sig i en hule i brinken eller under buske, træer eller andet, der kan give ly. Yngle- og rasteområder kan potentielt findes i hele artens udbredelsesområde. Yngleområdet består af selve hulen, som ungerne fødes og opfostres i, og de nærmeste omgivelser. Et rasteområde for odder er mere diffust end et yngleområde, og kan forekomme mange steder langs vandløb og søer. Områderne kan være svære at lokalisere, men knytter sig primært til moser, krat, skov eller andre naturområder, hvor odderen kan finde relativt uforstyrret skjul i længere perioder på alle tider af året

Projekter som indebærer opsplitting af bestande og levesteder eller som ødelægger eller forringer yngle- og rasteområder kan påvirke odderens yngle- og rasteområder.

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Arten findes udbredt i stort set hele landet. Markfirben yngler på en række forskellige typer af levesteder, som er kendetegnet ved, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser.. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger. Markfirben bruger blandt andet sten- og jorddiger samt levende hegn som spredningskorridorer

Projekter som påvirker jord- og stendiger samt levende hegn kan påvirke artens levesteder. Ligeledes vil projekter der indebærer ændret arealanvendelse af egnede yngle- og rasteområder kunne påvirke arten.

Padde

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er udbredt i hele landet undtagen Bornholm, men er muligvis i tilbagegang i Sønderjylland. Dens foretrukne yngleområder er søer, som indgår i sammenhængende naturområder, men arten er i stand til at yngle i næsten alle former for vådområder. Rasteområder er oftest på landjorden, og arten er afhængig af gode terrestriske, gerne fugtige levesteder nær ynglestedet.

Løgfrø (*Pelobates Fuscus*) forekommer i hele landet undtagen Fyn og Bornholm. Arten er truet og i tilbagegang. Dens foretrukne yngleområder er lysåbne vegetationsrige rene søer og vådområder. Rasteområder er ofte bar jord eller sand, samt områder med lav vegetation, hvor arten har mulighed for at grave sig ned. Artens mobilitet er ringe, og den er derfor afhængig af et velfungerende netværk af søer.

Løvfrø (*Hyla arborea*) er udbredt i den sydøstlige del af landet samt i området omkring Aarhus og Vejle. Arten er kortlagt i den "gamle" Haderslev Kommune (før 2007) og fundet på en lang række lokaliteter. Løvfrø yngler i lavvandede lysåbne søer, hvoriblandt tidvise våde lavninger på afgræssede arealer er de mest optimale. Artens rasteområder er skovbryn, levende hegn og krat, hvor den opholder sig på mindre træer og buske.

Strandtudse (*Bufo Calamita*) findes spredt langs kysten i Danmark, samt på en række indlandslokaliteter. Arten foretrækker at yngle i temporære, lysåbne, vandansamlinger som ofte er uden vegetation. Rasteområder er åbne arealer med ingen eller meget lav vegetation, f.eks. afgræssede enge og strandenge, men også dyrkede marker. Yngle- og rasteområder vil ofte ligge inden for samme område men kan, hvor der er egnede vandringsruter, ligge adskilt.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er udbredt i det meste af Danmark. Den yngler i lysåbne vegetationsrige lavvandede søer af varierende størrelse, men med rent vand. Søer af dårligere kvalitet kan fungere som levesteder og rasteområder. Levesteder og rasteområder på land er oftest nær vandhullet og ofte knyttet til skov. Stor vandsalamander stiller større krav til vandkvaliteten end f.eks. løvfrø gør.

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne søer er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder mens mere tilgroede søer ofte kan fungere som rasteområder.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Arten forekommer i alle danske farvande og har levested i Vadehavet og Lillebælt. Der kendes ikke til specifikke yngle- og rasteområder for marsvin.

Der er kun ringe viden om, hvilke menneskeskabte forhold der påvirker marsvinet. Alle større ændringer og indgreb som påvirker havområder er potentielt skadelige for marsvins levevis.

Snæbel (*Coregonus oxyrhyncus*)

Arten lever i Vadehavsområdet og de tilstødende vandløb. Snæbel yngler i de nederste og mellemste dele af større vandløb. Det vurderes, at der foruden Vidå i dag kun findes selvreproducerende bestande i Ribe Å, Varde Å og Brede Å, mens der tilsyneladende er en svigtende eller meget lille produktion af snæbel i Kongeå og Sneum Å og en lille bestand i Brøns Å, hvor der ikke har været udsat yngel. Opstrøms i de forskellige åsystemer er der en ræk-

ke sideløb som er vigtige nuværende eller mulige fremtidige gydeområder for snæbelen, herunder Gelså samt Fladså/Gram Å. Der ligger et forslag til at udvide Natura 2000 området Vadehavet med vandløbsstrækninger Gelså frem til Gelsbro og Gram Å frem til Fole Hareby engvandingsselskabs opstemning med udpegning som potentielt gydeområde for snæbel. Snæblens ynglesucces er afhængig af god vandkvalitet, grusbund og vintergrønne vandplanter. Yngelen tåler ikke saltvand før de er nået en vis størrelse, og er derfor afhængig af mindre søer og vinteroversvømmede områder som er indskudt i vandsystemet. Efter gydningen trækker snæblen ned i de nedre dele af vandløbene og Vadehavet.

Projekter som forringer vandkvaliteten i vandløb med forekomst af snæbel kan påvirke artens ynglesucces. Ligeledes vil projekter hvor der er særlig risiko for erosion til vandløb kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.